

4/2018

SFV magasinet

Bildning & Kultur

SFV:s nya organisation ~ Kocken Jafaar ~ Wasa teater ~ Marina Lindell

Nr 4
December 2018
Volym 16, 4. årgången

UTGIVARE
Svenska folkskolans vänner
www.sfv.fi
sfv@sfv.fi

SFV:s kultur- och bildningstidskrift
utkommer 4 gånger år 2019

Nr	1	2	3	4
Materialdag	19.1	13.4	3.9	9.11
Utdelas	28.2	18.5	5.10	14.12

REDAKTION
SFV, Annegatan 12,
00120 Helsingfors,
tel. 09-684 4570
redaktion@sfv.fi
Vi finns på Facebook,
Twitter och YouTube.

**CHEFREDAKTÖR
& ANSVARIG UTGIVARE**
Johan Aura
johan.aura@sfv.fi
040-3559 935

REDAKTÖRER
Rabbe Sandelin
rabbe.sandelin@sfv.fi
Christine Skogman
christine.skogman@sfv.fi

LAYOUT
Pia Pettersson

PÅRM
SFV:s personal.
Foto: Pia Pettersson.

Grano Oy, Vasa
ISSN 2342-7426 (print)
ISSN 2342-7442 (online)

FOTO: PIA PETTERSSON

”

Forskningen och de slutsatser vi kommer fram till blir relevant först när samhället och medborgarna kan använda dem.

Marina Lindell s.38

FOTO: SONJA FINHOLM

- 4 Kontakta SFV
- 5 Ledaren: SFV som kunskapsorganisation
- 6 Kort
- 8 Ansök om SFV:s vistelsestipendier
- 9 Ordförande: Bäst i världen
- 10 Bildning för framtiden
- 12 Strategiarbetet syns: SFV förnyar sin organisation
- 16 Sektorn Fri bildning: En framtidsorienterad fri bildning ger möjligheter
- 18 Sektorn Kultur och bibliotek: Nya samarbeten banar väg för en bärkraftig kultur
- 20 Sektorn SFV:s studiecentral: SFV:s studiecentral stärker föreningslivet
- 22 Sektorn Utbildning: En kvalitativ utbildning ger framtidskompetenser
- 24 Utvärdering – ett verktyg för inläring
- 26 Kocken Jafaar – med känsla och tillit
- 31 Kulturkolumn: Nu gör vi revolution
- 32 Renovering med varsam hand
- 35 Bildningskolumn: Det var en gång
- 36 Hon vill göra forskningen mer lättillgänglig
- 39 Bengelsdorff: Goda råd till Finlands president
- 40 Bokmässan i Helsingfors: Ny och fräsch monter för SFV
- 42 Mr Förening
- 46 Frågan
- 47 SFV fakta
- 48 Författare på djupet
- 54 Boklådan
- 58 Kryss / sudoku / anagramjakten

12

Den som besökte Helsingfors bokmessa i slutet av oktober kunde inte undgå att märka att SFV gjort en uppdatering av sitt grafiska utseende. Samtidigt lanserade SFV också en ny webbplats, som visade på en mycket djupare förändring: hela SFV:s organisation och bidragssystem omdanas. SFV-magasinet satte sig ner med styrelseordförande Wivan Nygård-Fagerudd och kanslichef Johan Aura för att reda ut det strategiska tänkandet bakom reformen, och hur det hela utmynnar i praktiken.

► Sidan 12

26

Hemma i Bagdad skötte Jafaar om tigrar och lejon. Av en händelse hamnade han på Kila gård i Öby. Därifrån ledde ödet honom vidare till yrkesskolan Axxell där han integrerades på svenska. Nu drömmer han om att starta en stor irakisk restaurang i Helsingfors.

► Sidan 26

32

En anrik och skyddad byggnad där gammalt möter nytt. Så beskriver Ulrica Karp renoveringen av Wasa Teater. Ett varsamt, men nödvändigt arbete.

► Sidan 32

Frågor om donationer till SFV samt SFV:s förvaltning

JOHAN AURA
KANSLICHEF
johan.aura@sfv.fi
040-3559 935

Frågor om SFV:s ekonomifunktion eller datasystem

TED ÖSTERMAN
EKONOMICHEF
ted.osterman@sfv.fi
0400-197 692

Frågor om SFV:s tävlingar, pris och medaljer samt medlemsskap.

CAMILLA NORDBLAD
KANSLICHEFENS ASSISTENT
camilla.nordblad@sfv.fi
045-1210 864

Frågor om sektorn Kultur och bibliotek

VIVEKA ÅBERG
SEKTORSANSVARIG,
KULTUR OCH BIBLIOTEK
viveka.berg@sfv.fi
stipendier@sfv.fi
040-5331 710

Frågor om sektorn Utbildning

SIXTEN SANDSTRÖM
SEKTORSANSVARIG,
UTBILDNING
sixten.sandstrom@sfv.fi
050-4824329

Frågor om SFV:s fastigheter

STEFAN JOHANSSON
FASTIGHETSDIREKTÖR
stefan.johansson@sfv.fi
044-7397 340

Frågor om SFV:s utvärdering och Föreningsresursen

SEBASTIAN GRIPENBERG
SPECIALSAKKUNNIG,
ANALYS OCH UTVÄRDERING
sebastian.gripenberg@sfv.fi
050-441 0818

Frågor om SFV-huset G18, festsalen och bokningar

TOM SUNDBERG
VAKTMÄSTARE
tom.sundberg@sfv.fi
050-366 6436

Frågor om studiecensalens kurser och studiecirklar

BEATRICE ÖSTMAN
KURSKOORDINATOR,
SFV:S STUDIECENTRAL
beatrice.ostman@sfv.fi
040-5026 026

Frågor om SFV:s kommunikation, publikationer och annonsering

RABBE SANDELIN
PUBLIKATIONSANSVARIG
rabbe.sandelin@sfv.fi
0400-453 953

Frågor om SFV:s studiecentral och sektorn Fri bildning

ANNA-KARIN ÖHMAN
SEKTORSANSVARIG, FRI BILDNING
OCH SFV:S STUDIECENTRAL
anna-karin.ohman@sfv.fi
050-3421 890

CHRISTINE SKOGMAN
INFORMATIONANSVARIG
christine.skogman@sfv.fi
050-4340 620

SFV som kunskapsorganisation

SFV grundades år 1882, i strömvrivlarna kring det nationella och språkliga uppvaknande som startade på 1870-talet i Finland. Eftersom det är länge sedan, är det klart att föreningens syften och mål idag inte är exakt de samma som då. Alla organisationer är förstås ständigt stadda i utveckling och förändring, eftersom det omgivande samhället förändras.

I dagens tidsanda känns det ändå som om förändringstakten ökat. Den känslan kommer speciellt starkt om man läser SFV:s historik från 1982. Där kan man åtminstone få intrycket av att det fanns ganska långa perioder under 1900-talet då det hela såg ut att rulla på i ganska invanda rutiner.

En stor förändring – och första gången SFV verkligen fick återuppfinna sig själv – var då grundskolan infördes i Finland år 1972. Folkskolorna försvann, och inom SFV fördes till och med en lång debatt som gällde ifall föreningen borde byta namn. Så gick det inte, men uppdraget omformulerades, och föreningens stadgar skrevs om.

Det arbetet blev sist och slutligen inte speciellt svårt; behoven inom SFV:s bidragssektorer (utbildning, kultur och bibliotek, och fri bildning) försvann ju inte, bara för att det grundläggande skolsystemet i Finland fick nya ramar.

I detta nummer av SFV-magasinet berättar vi om en liknande, men inte riktigt lika radikal omdaning av SFV. Vi formar helt enkelt om SFV:s bidragssystem och organisation att bättre motsvara dagsläget. Vi vill bli en aktivare kunskapsorganisation. Vi vill själva lära oss mer, för att i framtiden bättre kunna skapa goda förändringar med de resurser vi har till förfogande.

Johan Aura

KANSLICHEF,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Skriv
eller ring!

FOTO: MATTIAS PETERSSON

SFV på Educa-mässan

SFV är åter med på utbildningsbranschens storevenemang Educa den 25–26 januari 2019. Platsen är Mässcentrum i Helsingfors. SFV:s monter är en del av det svenska kvarteret Hörnan, och där berättar vi om SFV:s nya ansökningssystem och den nya indelningen i verksamhetssektorer med egna sektorsansvariga.

Temat för Hörnans scenprogram är Välbefinnande. Huvudtalare på scenen i Hörnan är den svenska forskaren och docenten **Elza Dunkels** från Umeå. Hon är expert på nätkulturer, näthat och nätkärlek. Hon kommer att föreläsa både på fredagen och lördagen under rubriken ”Skolans roll i digitaliseringen”. Det kompletta programmet publiceras på www.fsl.fi/pa-gang/educa-2019. Mässinträdet är gratis.

I tillägg till SFV deltar i Svenska kvarteret: Finlands Svenska Lärarförbund FSL, Svenska kulturfonden, Utbildningsstyrelsen, Centret för livslångt lärande, Folkhälsan, Practicum, Finlands Svenska Idrott, Barnvårdsföreningen, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, Luckan, Svenska litteratursällskapet, Finlands Svenska Scouter, Schildts & Söderströms, Valteri, Lärum (FDUV), Marthaförbundet och Finlands Svenska 4H.

Nya stadgar i sikte

SFV arbetar med att modernisera sina stadgar. De nuvarande stadgarna är över 40 år gamla och föreningslagstiftningen har under den här tiden ändrats genomgripande. De planerade ändringarna är till stor del tekniska. Stadgarnas språk moderniseras också så att de blir tidsenliga. Då ett slutligt utkast är färdigt förhandsgranskas stadgarna vid Föreningsregistret. Planen är att ändringarna träder i kraft efter föreningens årsmöte i mars 2019.

Sebastian Gripenberg är FSU:s nya verksamhetsledare

SFV:s specialsakkunnige för analys och utvärdering, **Sebastian Gripenberg**, övergår till nya uppgifter inom ungdomsföreningsrörelsen efter årsskiftet. Sebastian kom till Svenska studiecentralen 2006 som verksamhetsombud och har delvis ansvarat för Föreningsresursen, SFV:s webbplats för föreningskunskap. Under det senaste året har Sebastian fokuserat på att utveckla SFV:s utvärderingspolicy.

Björn Wallén ny ordförande för Fritt Bildningsarbete

Den 14 november valdes direktor **Björn Wallén** till ordförande för Fritt Bildningsarbete (Vapaa Sivistystyö, VST) efter **Aaro Harju** som går i pension. Björn Wallén är direktor för Lärkkulla-stiftelsen, och har tidigare varit rektor vid Svenska studiecentralen, numera SFV:s studiecentral.

– Uppdraget blir tufft och utmanande, men också givande. Tillsammans med styrelsen ska vi lobba för en livskraftig fri bildning på 2020-talet, säger Björn inför det nya uppdraget. VST har sitt kansli i SFV:s hus på Annegatan 12 i Helsingfors. SFV är medlem i VST.

SFV stärker förbunden

I september kunde organisationer som verkar enligt kalenderår ansöka om bidrag från SFV. Av de totalt 351 inkomna ansökningarna fick 119 positivt besked. Samtliga sökande fick besked per e-post i slutet av november och de beviljade bidragen utbetalas 31.1.2019.

Bidrag beviljades för ändamål inom kategorierna *Finlandssvensk identitet*, *Samarbete över språkgränser*, *Evenemang inom bildning och kultur* samt *Verksamhetsbidrag för förbund*. Största delen av de utbetalade bidragen

är verksamhetsbidrag för förbund (41 procent). Genom bidragen stärker SFV och bidragsmottagarna den finlandssvenska självkänslan och identiteten.

De beviljade bidragen från septemberomgången fördelades enligt följande:

Finlandssvensk identitet 99 750 euro, Samarbete över språkgränser 38 950 euro, Evenemang inom bildning eller kultur 65 600 euro och Verksamhetsbidrag för förbund 142 500 euro. Totalt 346 800 euro delades ut. Hela listan på bidragsmottagare finns att läsa på www.sfv.fi.

SFV grundade två nya fonder

Greta Birgitta Carpelan, f. Stengård, avled den 4 november 2017 i en ålder av 87 år. I sitt testamente daterat 6.3.2013 förordar hon SFV som universell testamentsmottagare.

Enligt testamentet skall hennes egendom omvandlas och förvaltas i två lika stora fonder, den ena benämnd ”**Ulla Birgitta Carpelans**

minnesfond” och den andra ”**Greta och Harry Carpelans** minnesfond”. Fondernas avkastning skall användas såsom bidrag åt finlandssvenska studerande i enlighet med föremålet för föreningens verksamhet.

SFV:s styrelse mottog testamentet med tacksamhet och har grundat två fonder enligt Greta Carpelans önskan.

Greta Carpelan föddes den 2 maj 1930 i Sideby, Österbotten. Hon utbildade sig till folkskollärare vid Ekenäs Seminarium 1951 och avlade tio år senare de fordringar som stadgats för blindskolelärarkompetens. Några år senare erhöll hon dessutom

kompetens att undervisa i svenska vid finskspråkiga folk- och medborgarskolor.

Från 1965 tjänstgjorde hon vid Svenska Blindskolan i Helsingfors, först som ämneslärare och senare som föreståndare. Utanför tjänsten var hon aktivt engagerad inom ungdomsverksamhet och invaldes som represen-

tant för lärarna i direktionen för Svenska Blindskolan. Hon fungerade även som Svenska Blindskolans kontaktman för tidskriften *Kuurojen -ja Sokeinkoulu - Döv- och Blindskolan* och för *Nordisk Blindtidskrift*.

– Skulle jag få välja på nytt, skulle jag välja samma yrke, sade Greta Carpelan i en tidsningsintervju strax innan sin pensionering efter 26 år som lärare vid Svenska Blindskolan. Läraryrket låg henne nära hjärtat, och genom sina SFV-fonder kan hon därmed även efter sin livstid fortsätta att stöda utbildning på svenska i Finland.

SFV sålde Kvarnudden

SFV har sålt Kvarnuddens lägergård vid Pernåviken i Lovisa. De medel som nu frigörs används för att stärka de sektorer SFV arbetar för: utbildning, kultur och fri bildning på svenska i Finland.

– Vi är mycket nöjda över att ha hittat en helhetslösning som är bra för alla parter, säger SFV:s kanslichef **Johan Aura**. Köparna har rötter i regionen och vill värna om att fastigheterna sköts på ett traditionsenligt sätt.

Kvarnudden donerades till SFV år 2003 av Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening som då upplöstes. Enligt donationsbrevet skulle SFV upprätthålla sommarkoloniverksamhet för lågstadiel elever från mindre bemedlade familjer från Helsingfors fram till 2006, och framöver om det fanns förutsättningar. Sommarläger för barn arrangerades sista gången på Kvarnudden sommaren 2013.

2003

Från invigningsfesten 2005.

Den 10 mars 2003 skrev SFV:s styrelseordförande **Ann-Mari Häggman** och kanslichef **Christoffer Grönholm** under ett köpebrev, genom vilket statsägda *Senatsfastigheter* överlät tom nr 1 med tillhörande byggnader i kvarter 87 i stadsdelen Kampen i Helsingfors i SFV:s ägo. Adressen var *Georgsgatan 18*.

Den skyddade byggnaden var uppförd år 1884 och hade fungerat som flickskola ända sedan starten fram till år 1977. Därefter verkade en grundskola i byggnaden, tills Bildkonstakademin flyttade in 1984. Fastigheten blev statsägd från 1986, och tömdes på de sista eleverna i början av år 2003 då Bildkonstakademin fick nya lokaler i Sörnäs.

Huset nyinvigdes efter en omfattande renovering den 6 oktober 2005 som Kultur- och bildningshuset G18. Invigningsfestens talare var Åbo Akademis rektor **Gustav Björkstrand**. Fastighetsköpet och renoveringen var den största enskilda investeringen i SFV:s historia, värd cirka 12 miljoner euro.

Ansök om SFV:s vistelsestipendier

I december kan lärare, barnträdgårdslärare, bibliotekarier och kulturarbetare ansöka om SFV:s två månader långa vistelsestipendier i Ingå skärgård och i Västanfjärd under sommaren 2019. Författare kan ansöka om en tre veckor lång vistelse på Biskops Arnö i Sverige. Ansökningstiden för SFV:s vistelsestipendier är 1–31.12.2018. Ansökan sker elektroniskt via ansökningsblanketten på SFV:s webbplats: www.sfv.fi/stipendier

BISKOPS ARNÖ. SFV:s vistelsestipendium för författare gäller en tre veckor lång vistelse på Biskops Arnö vid Mälaren i Bålsta, Sverige. Vistelsen skall ske under perioden april 2018 till mars 2019. SFV bekostar uppehållet samt tur- och returresan. Stipendiaten kan under vistelseperioden på egen bekostnad ta del av kursutbudet och aktiviteterna som ordnas på Biskops Arnö. Kriterierna för att ansöka om stipendiet är finländskt medborgarskap, skönlitterär verksamhet på svenska och minst en, men högst tre utgivna böcker på svenska.

Den sökande skall alltså ha hunnit en bit på vägen i sitt skrivande. I urvalsprocessen betonar vi professionalitet och litterär nivå. Ansökan skall innehålla en tydlig arbetsplan, ett mål och ungefärlig tidtabell.

”

Sällan har jag deltagit i så givande och välstrukturerade textsamtal som här. Mina veckor på Biskops Arnö har varit viktiga för mig som författare.

Ann-Sofi Calsson, Biskops Arnö 2018

BEIJARHOLMEN. SFV ger möjlighet till en två månader lång sommarvistelse på Beijarholmen i Barösund, Ingå, för lärare och barnträdgårdslärare. Beijarholmen är ett paradys med fina stränder och mjuka klippor. På holmen finns två välutrustade stugor med kök, matrum, sovrum och var sin bastu. Stället lämpar sig ypperligt för en barnfamilj och den ena byggnaden kan fungera som gäststuga. Vistelsen förutsätter praktiska färdigheter i båthantering och navigation och en båt står till förfogande under hela vistelseperioden. Vistelsen är hyresfri, men stipendiaterna svarar själva för konsumtionskostnaderna.

Vistelsen fördelas enligt följande:

- En lärare under perioden 15.5.–14.7.2019.
- En barnträdgårdslärare under perioden 16.7.–15.9.2019.

”

Vi har skapat många fina minnen tillsammans och kommer att tänka på Beijarholmssommaren med värme i hjärtat.

Petra Autio, Beijarholmen 2018

LILLHOLMEN. Kulturarbetare och bibliotekarier man ansöka om en två månader lång sommarvistelse på Lillholmen i Västanfjärd. Lillholmen är ett idylliskt allmogetorp, naturskönt beläget med en barnvänlig simstrand och väg ända fram. Huvudbyggnaden består av två rum och kök och en vindsvåning med ett litet sovrum. El och rinnande vatten finns. I den separata bastubyggnaden finns dessutom ett sovrum, idealiskt för gäster. Det finns tillgång till roddbåt och en liten motorbåt. Vistelsen är hyresfri, men stipendiaterna svarar själva för konsumtionskostnaderna.

Vistelsen fördelas enligt följande:

- En kulturarbetare under perioden 15.5.–14.7.2019.
- En bibliotekarie under perioden 16.7.–15.9.2019.

”

Jag hoppas att Huset med de blå dörrarna välkomnar den nästa stipendiaten lika varmt som den välkomnade mig! Jag kommer att bära med mig denna sommar i mitt hjärta länge, länge.

Rabbe Smedlund, Lillholmen 2017

Bäst i världen

J ämför ni er mycket med varandra?, frågade den erfarna läraren klassen.

Många elever nickade jakande, men flera inflikade också att de inte var säkra på att det ständiga jämförandet var så bra.

- Men man vill förstås vara bäst, slog en flicka fast. Läraren funderade ett ögonblick, och kontrade:
- Det är inte så roligt att vara bäst.

Det är roligt att vara bäst. Men det är inte bara roligt. Fråga Finland. Hela tiden måste man snevla över axeln, oroligt att någon annan ska ta täten. Bäst är man bara i stunden. Bäst som man står där och är nöjd med sin prestation glider någon förbi.

Finlands PISA-resultat fick för några år sedan en hel värld att rikta blickarna mot det lilla landet i norr. Men säg den glädje som varar. Kort efter gick flera asiatiska länder förbi och drog till och med ifrån. Och Estland, Finlands lillasyster söder om Finska viken, hann också i fatt och gick förbi Nordens skolunder.

PISA-resultaten har fört en hel del gott med sig, uppmärksamhet och uppskattning inte minst. Finns det baksidor av myntet som gör sig gällande när positionen ändras? En jakt på vad som eventuellt görs fel istället för fokus på egna styrkor och nyfikenhet på andras?

Det ligger något i det som en musiklärare sa: tävla med den du ser i spegeln, musicera med dem som står omkring dig – och se till att spela minst lika bra som de andra. Samspel sporrar till ambition och utveckling.

Också i arbetet med SFV:s strategi har ordet bäst försökt ta sig in i texterna. Det är ett uttryck för hög ambition. Men när det gäller så komplexa verksamheter som bildning, när det handlar om de samhällets lagspel som utbildning och kultur är, kan det primära målet inte vara att bli bäst på att stöda, utan hur SFV kan stöda på bästa sätt.

SFV finns till för att främja bildning på svenska i Finland. Det vill vi göra så bra och ambitiöst som möjligt, i relation till den föränderliga värld vi lever i. Därför söker vi nya vägar för att öka effekten av och precisionen i vår utdelning. Detta arbete sker i ständigt samspel med andra aktörer, stat, kommun, stiftelser och fonder. Det sker i lyhörd samverkan med dem som arbetar inom bildnings- och kultursektorn. Och det sker i dialog med forskningen.

Bildning förändrar både individen och samhället på djupet, på kort och på lång sikt. Med din och våra donatorers hjälp kan SFV vara en del av en förändring till det bättre i ett Finland där svenskan också i framtiden är en given och givande del. För både landets och individens bästa.

Wivan Nygård-Fagerudd

STYRELSEORDFÖRANDE,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Text Christine Skogman & Rabbe Sandelin Foto Rabbe Sandelin & Pia Pettersson

---

BILDNING FÖR FRAMTIDEN

Tiden står inte stilla, och det kan inte heller SFV göra. I stället för att bara prata om behovet av förändring skrider SFV nästa år till verket. Den synligaste förändringen är att SFV frångår systemet med ansökningsperioder, och inför en löpande ansökningstid för de allmänna bidragen. SFV fokuserar också bidragen strategiskt kring verksamhetssektorer och fokusområden. Samtidigt omdanas organisationen så att det finns en utsedd person per sektor på SFV som hjälper till med ansökningsprocessen.

Strategiarbetet syns: SFV FÖRNYAR sin organisation

Den som besökte Helsingfors bokmässan i slutet av oktober kunde inte undgå att märka att SFV gjort en uppdatering av sitt grafiska utseende. Samtidigt lanserade SFV också en ny webbplats, som visade på en mycket djupare förändring: hela SFV:s organisation och bidragssystem omdanas. SFV-magasinet satte sig ner med styrelseordförande Wivan Nygård-Fagerudd och kanslichef Johan Aura för att reda ut det strategiska tänkandet bakom reformen, och hur det hela utmynnar i praktiken.

Som grund för SFV:s verksamhet de kommande åren står styrelsens treåriga strategi för perioden 2018–2020, berättar Wivan Nygård-Fagerudd.

– Strategins övergripande mål siktar mot framtiden och är att det svenska i Finland också framöver ska vara en stark, synlig och naturlig del av det finländska samhället. Det här målet strävar vi mot i nuet genom att främja kunskap, kompetens och kultur på svenska – och främjar gör SFV genom att stödja, initiera och synliggöra bildnings- och kultursträvanden.

Nygård-Fagerudd säger att målen kan låta lite högtflygande, speciellt med tanke på att SFV är en förhållandevis liten aktör i den finlandssvenska fondvärlden och i Finland överlag. Men det finns konkreta tankar bakom.

– SFV:s styrelse slår fast att vi under treårsperioden skall åstadkomma en

positiv utveckling inom våra syftesområden, och att vi även skall kunna mäta resultaten. För att kunna göra det har vi i dialog med bildnings- och kultursektorns sakkunniga ringat in dels de utmaningar, dels de möjligheter som finns.

Grundtanken är alltså att se till att de begränsade medel SFV årligen har till förfogande verkligen används så att de gör en skillnad.

– Det innebär att vi utgående från de här analyserna väljer vilka utmaningar vi fokuserar på. Om vi försöker göra lite av allt överallt blir effekterna svaga. Vi väljer därför att istället rikta våra insatser så att den goda effekten skall kunna bli mer kännbar.

Förutsättningen för arbetet är att man kontinuerligt tar reda på vad Svenskfinland verkligen behöver – det vill säga vilka projekt och aktiviteter som reellt kan stärka det svenska i Finland.

– Vi kommer därför att öka växelverkan med omvärlden. Dels med de

personer och organisationer som söker bidrag av oss, men också med andra intressenter, och med organisationer som kan leverera kunskap och faktaunderlag för våra beslutsprocesser.

En annan förutsättning är en klar kommunikation med dem som söker bidrag.

– Man ska som sökande inte behöva gissa vad SFV jobbar för, man ska kunna veta.

SEKTORSINDELNING, OCH BIDRAGSUTDELNING ÅRET RUNT. Kanslichef Johan Aura stämmer in, och säger att SFV:s organisation nu omformas för att motsvara styrelsens beställning.

– Den kanske största synliga förändringen för bidragssökande är att vi år 2019 frångår systemet med två ansökningsperioder per år, och inför en löpande ansökningsperiod. Det gör vi eftersom goda idéer inte alltid kan vänta till nästa termin eller till följande verksam-

” Vi har delat in verksamheten i fyra områden, som alla har egna kontaktpersoner som tillsammans med bidragsmottagarna kan arbeta för att föra projekt och aktiviteter i hamn.

hetsår. Vi vill att våra bidragspengar skall komma ut till nyttig användning så fort som möjligt.

Omställningen kommer att kräva mycket nytänkande av organisationen, samtidigt som kansliet vill uppfylla den strategiska tanken om mer växelverkan med omvärlden.

– Vi har delat in verksamheten i fyra områden, som alla har egna så kallade sektorsansvariga: kontaktpersoner som tillsammans med bidragsmottagarna kan arbeta för att föra projekt och aktiviteter i hamn.

Verksamhetssektorerna är utbildning, kultur och bibliotek, fri bildning och studiecentralen. Avsikten är att dels att möjliggöra en dialog med potentiella bidragsmottagare innan ett

eventuellt beslut om bidrag tas, dels att kunna utvärdera de projekt som SFV beslutat stöda.

– Utvärdering låter kanske som en ren redovisnings- och kontrollfunktion, men idén är mycket mer ambitiös: vi skall lära oss mer av projekten och deras utfall. På det sättet kan vi själva bli bättre på att berätta för omvärlden vad vi gör, varför vi gör just detta samt vad det hela leder till.

ÅRLIGA FOKUSOMRÅDEN. Här sluts cirkeln, så att säga. Med det nya systemet säkras SFV att de pengar och resurser föreningen delar ut resulterar i att svenskspråkig utbildning, kultur och fri bildning får bättre förutsättningar att förändra samhället till det bättre. Sam-

tidigt får man feedback som underlag för kommande prioriteringar.

– Konkret betyder det också att vi snabbare kan omprioritera och betona vad vi vill uppnå. Fokusområdena inom sektorerna kan variera från år till år.

Aura nämner som exempel sektorerna fri bildning och studiecentralen, där fokusområdena långt genomsyras av insikten att traditionell undervisning i dag behöver kompletteras med bredare grundfärdigheter: förmågan att kunna läsa och tolka företeelser i dagens mångfacetterade värld.

– Det är denna sorts framtidsorienterade bildning som stärker självkänslan och identiteten. Och det är vad en minoritet behöver för att bevara sin livskraft och handlingskraft, säger Aura.

MER KOMMUNIKATION. Allt detta kommer också att ställa nya krav på SFV:s kommunikation, både internt men framför allt externt. Och att SFV fortfarande är en stor medlemsorganisation får inte heller glömmas bort.

– Vi skall ha en människonära kontakt till alla intressenter och till medlemmarna. Vi skall proaktivt kommunicera om våra mål, våra beslut och våra processer. Vi har en ypperlig kanal i vår uppskattade medlemstidskrift *SFV-magasinet*, där vi kan berätta om hur våra bidragspengar kommit till nytta, och dessutom i årsboken *SFV-kalendern*, som i längre artiklar kan behandla strategiska finlandssvenska frågor. Vi skall också hela tiden fundera över vilka andra nya kanaler vi borde använda.

NYA SFV-WEBBEN ÅTERSPEGLAR FÖRÄNDRINGARNA. Det nya, löpande ansökningsförfarandet startar i december 2018, med ett helt nytt ansökningsystem. Men redan idag kan man bekanta

” Vi skall ha en människonära kontakt till alla intressenter och till medlemmarna.

sig med de nya sektorerna och fokusområdena, på SFV:s webbplats www.sfv.fi. Det går också bra att redan nu kontakta de sektorsansvariga, som man lätt hittar på sidorna.

– Internt satsar vi nu mycket på utbildning och på nya verktyg, så att hela organisationen är trimmad och färdig att inleda 2019 enligt de nya verksamhetsprinciperna. Alldeles fysiskt har vi också sammanfört personal på vårt kansli på Annegatan i Helsingfors, det vill säga de personer som i framtiden kommer att jobba tillsammans som ett team.

INTRESSANTA UTMANINGAR. Johan Aura säger att det är både intressant och utmanande att vara nytänkare inom fondvärlden, och bryta ny mark till exempel med ett löpande ansökningsystem.

– Lite förenklat kan man säga att vi tog en titt på SFV med utomståendes ögon, och sedan anpassade SFV enligt våra intressegruppers behov, och enligt styrelsens strategiska tänkande.

Wivan Nygård-Fagerudd säger att omställningen och det strategiska tänkandet även förändrar styrelsens arbete. – Grundbulten för hela verksamheten är förstås en kompetent förvaltning av de donerade medlen som SFV erhållit längs med åren. I en föränderlig värld får de beslut som tas långt gående konsekvenser. Men även styrelsens arbete underlättas av att SFV-organisationen nu blir en starkare kunskapsorganisation. Vi kommer att veta mera, och därigenom bättre kunna använda våra medel där de får en god effekt. ■

SFV inför löpande ansökningstid

I december 2018 startar den löpande ansökningstiden för bidrag, och därmed frångår SFV systemet med två ansökningsperioder per år. Genom förändringen blir ansökningsmöjligheten mer flexibel – man kan ansöka om bidrag genast när en god idé är färdig att genomföras.

Sektorsansvariga **Sixten Sandström** (utbildning), **Viveka Åberg** (kultur och bibliotek) och **Anna-Karin Öhman** (fri bildning) finns till hands för dem som ansöker om bidrag.

– Kontakta oss gärna innan du sänder in din ansökan. Vår uppgift är att

fungera som bollplank och ställa de rätta frågorna så att din ansökan blir så bra som möjlig, säger Sixten.

Efter att ansökan har skickats in behandlas den så fort som möjligt.

– Vi strävar efter en behandlingstid på maximalt tre månader, i de flesta fall går det fortare, säger han.

I samband med att den löpande ansökningstiden startar, lanseras en ny elektronisk ansökningsblankett. Den nya ansökningsblanketten är modernare och användarvänligare, bland annat sparas den automatiskt. Läs mer på www.sfv.fi/bidrag.

En framtidsorienterad fri bildning ger möjligheter

Fria bildningens verksamhet är välfungerande och har en legitim, given plats i vårt samhälle. Inom den fria bildningen finns frihet och flexibilitet, vilket skapar möjligheter. Bland annat att nå marginaliserade grupper i samhället.

Förutom arbetar- och medborgarinstitut, folkhögskolor och sommaruniversitet, jobbar även föreningar, förbund och organisationer med bildningshöjande verksamhet. Målet med fritt bildningsarbete är på samhällsnivå att stärka demokratin och skapa ett samhälle som gynnar aktivt medborgarskap.

– På individnivå strävar vi inom fria bildningen efter att människor ska växa och utvecklas, att de får förståelse för och kunskap om omvärlden för att kunna granska den kritiskt, säger sektorsansvariga **Anna-Karin Öhman**.

Anna-Karin har länge jobbat som verksamhetsombud inom SFV:s studiecentral, som hör till fritt bildningsarbete. Förutom att hon är ansvarig för sektorn Fri bildning, är hon också rektor för SFV:s studiecentral, och är i ständig dialog med sakkunniga inom området.

– Vi har en ganska samstämmig uppfattning om vilka möjligheter och utmaningar som finns idag inom den fria bildningen. En av de största utmaningarna är att nå nya målgrupper i samhället, säger Anna-Karin.

Målgrupper som anses svåra att nå är nyfinländare, unga och män.

– I dag når vi samma människor om och om igen. Men eftersom verksamheten är fri och flexibel är möjlighe-

terna också oändliga, säger Anna-Karin och poängterar att SFV stöder verksamhet som arbetar för att nå personer som idag inte är en del av verksamheten.

– Verksamheten får gärna vara experimentell och nyskapande, och utvecklas i dialog med målgruppen. Vi tror att delaktighet och engagemang främjar välmående och stärker både individen och samhället.

TIDSENLIG BILDNING. Den snabba samhällsutvecklingen skapar nya kunskaps- och kompetensbehov. Frågan är vad som är tidsenlig och relevant bildning idag.

– Utmaningen är att hänga med i utvecklingen och kunna ringa in behoven. Digital kompetens och digitalt medborgarskap är områden som kräver bildningsinsatser. Verksamhet som stärker demokratin och kritiskt tänkande är ständigt aktuella, säger Anna-Karin.

Även verksamhet som stöder samhällskunskap, samhällsengagemang och verktyg för inflytande, hållbar utveckling, utanförskap samt hälsa och välmående är angelägna.

Mjuka färdigheter, "soft skills", så som sociala färdigheter, ansvarstagande, flexibilitet, kreativitet och samarbetsförmåga, är kompetenser som efterfrågas i arbetslivet. De är också färdigheter som ofta lyfts fram som typiska för föreningslivet och fritt bildningsarbete.

PROFESSIONELLA ORGANISATIONER. Sektorens Fri bildning och SFV:s studiecentral har som fokus under 2019–2020 att stärka organisationerna som professionella aktörer.

– Våra allmänna bidrag, men också statsbidrag kommer att kanaliseras för att öka kompetensen hos både anställda och förtroendevalda inom organisationerna. Förutom kompetensutveckling, kan det vara frågan om strategi- och utvecklingsarbete, samt gemensamma samarbetslösningar eftersom aktörerna ofta är ganska små. Vi vet att många upplever höga förväntningar och tidspress. Målet är att förättra organisationernas förutsättningar att framgångsrikt bedriva verksamhet på svenska i Finland.

Att Anna-Karin ansvarar både för sektorn Fri bildning och SFV:s studiecentral är ett strategiskt val. Målet är att få fram synergieffekter mellan SFV:s allmänna bidrag och de förmedlade statsbidragen från studiecentralen.

– Som sektorsansvarig önskar jag en nära kommunikation med bidragsmottagare och samarbetspartner. Jag tar gärna del av utmaningar och idéer. Genom en pågående dialog med sakkunniga kan vi ständigt förbättra vår egen kompetens inom området. ■

”

Fria bildningen och föreningslivet kan inte svara mot samhällets alla behov, men kan stärka, lysa upp och medvetandegöra både på individ- och samhällsnivå, säger Anna-Karin Öhman.

Sektorn Fri bildning

Vi verkar för en tidsenlig och relevant fri bildning som stärker individer och berikar samhället. Fokuserade 2019–2020:

Professionella organisationer

❖ Vi stöder verksamhet som stärker organisationerna som professionella aktörer. Genom kompetensutveckling, strategi- och fokusarbete samt gemensamma samarbetslösningar stärks och förbättras organisationernas förutsättningar att bedriva verksamhet på svenska i Finland.

Fria bildningen och föreningslivet når fler

❖ Vi stöder verksamhet som får fler att ta del av bildning, bli delaktiga i samhället och hitta meningsfull verksamhet.

❖ Vi stöder verksamhet som underlättar och stöder det frivilliga engagemanget inom föreningslivet. Vi stöder aktiviteter som testar nya former för ideellt engagemang. Verksamheten får gärna vara innovativ och experimentell.

Bildning som ligger i tiden

❖ Samhällsutvecklingen är snabb och bildning är viktigare än någonsin. Vi stöder verksamhet som fokuserar på att tillgodose individer med tidsenlig och relevant kompetens och kunskap.

www.sfv.fi/fribildning

Nya samarbeten banar väg för en bärkraftig kultur

Att konst och kultur är bra för kropp och själ är allmänt känt och vetenskapligt bevisat. Men de långtgående samhälleliga konsekvenserna av en bärkraftig kultur är också betydande, framför allt för en minoritet.

Viveka Åberg har jobbat med SFV:s allmänna bidrag sedan hon kom till huset år 2010. Genom åren har hon fått en gedigen inblick i det finlandssvenska konst- och kulturfältet. I samband med SFV:s omstruktureringar har hon ytterligare fördjupat sig i bibliotekens och kultursektorns utmaningar och möjligheter.

– Det har varit väldigt intressant och givande att ta del av forskningen och att träffa sakkunniga inom området. Jag har fått en djupare kunskap om till exempel hur dagens globala, digitaliserade värld påverkar enskilda kulturaktörer. Den virtuella kulturscenen ger oerhörda möjligheter, men innebär också en tävling om synlighet som förutsätter ambitiös profilering.

Till sektorn hör även biblioteksverksamhet som stöder biblioteken i våra kommuner. De finländska biblioteken håller överlag internationellt sett en hög standard, men förutsättningarna varierar. På mindre orter kan det vara utmanande att fylla de nya krav som det alltmer digitala samhället förutsätter.

Sektorn är med andra ord bred och omfattande, och Viveka säger att hon fortfarande har mycket att lära sig. Att hålla sig à jour med vad som är på gång är viktigt. Varje konstform inrymmer en bred palett av olika former och stilar. Till exempel inom litteraturen finns allt från poesi och skönlitteratur till läromedel. Alla dessa har olika utmaningar och möjligheter.

– Det gemensamma för alla konst- och kulturformer är behovet av att ha en ”publik”, det skall finnas någon som är intresserad av slutprodukten, säger Viveka.

Och det är en av de största utmaningarna för kultursektorn i Svenskfinland:

det begränsade befolkningsunderlaget. Det är svårt att få tillräckligt med publik för att få verksamheten att bära sig.

Ur den faktainsamling som Viveka gjort de senaste åren har hon, tillsammans med en arbetsgrupp, valt att koncentrera resurserna på två fokusområden för 2019-2020 (se rutan intill). Att kunna bygga upp bärkraftiga modeller är något av det viktigaste för att få en kvalitativ, livskraftig och bestående verksamhet.

– För att kunna hävda sig i konkurrensen behövs till exempel kunskap om varumärkesbyggande och marknadsföring.

GOD UTBILDNING. Kvaliteten på det finlandssvenska kulturutbytet är något som diskuteras kontinuerligt. En förutsättning för god kvalitet är att det finns utbildningsmöjligheter på svenska på alla nivåer, och att dessa håller hög standard.

– Många svenskspråkiga väljer att utbilda sig vid en finskspråkig läroinstitution eller utomlands ifall kvalite-

”

Genom att stärka kulturen stärker vi såväl språket som identiteten och självkänslan. Därför jobbar vi för en bärkraftig finlandssvensk kultur som engagerar och inspirerar, säger Viveka Åberg, sektorsansvarig för Kultur och bibliotek.

Sektorn Kultur och bibliotek

Vi verkar för en bärkraftig finlandssvensk kultur som engagerar och inspirerar. Fokusområden 2019–2020:

Bärkraftiga modeller för långsiktig kulturverksamhet

❖ Vi stöder lösningar och aktiviteter som bidrar till att skapa unika upplevelser för kulturkonsumenten. Genom nya samarbetsformer med till exempel olika konstformer eller andra branscher, och olika stödåtgärder, som till exempel varumärkesbyggande och annan marknadsföring, vill vi hjälpa kulturaktörerna och biblioteken att uppnå en kvalitativ, livskraftig och bestående verksamhet.

Kompetensutbyte mellan kulturinstitutioner

❖ Vi stöder nya former av kompetensutbyte mellan kulturinstitutioner. Syftet är att inhämta nya idéer, erfarenheter och skapa värdefulla kontaktnätverk för att stärka det finlandssvenska kulturfältet och göra det känt både nationellt och internationellt. Det kan handla om arbetsutbyte mellan en svenskspråkig kulturinstitution och en finskspråkig kulturinstitution eller en institution utomlands.

www.sfv.fi/kulturochbibliotek

ten upplevs bättre där. I förlängningen kan detta leda till att den svenskspråkiga utbildningen utarmas eller försvinner, säger Viveka.

ÖKAT SAMARBETE. För att kunna hävda sig i kompetensen och hitta ny publik och målgrupper, lyfter Viveka fram nya samarbetsformer och kompetensutbyte som viktiga faktorer.

– Vi ser gärna ett ökat samarbete med den finskspråkiga befolkningen. En ökad kännedom om den finlandssvenska kulturen förbättrar samtidigt attityden till det svenska språket, säger Viveka och syftar på tankesmedjan E2:s nyutkomna forskningsrapport *Identiteter på två språk*. I den efterlyste den finskspråkiga befolkningen flera mötespunkter mellan språkgrupperna.

Viveka ser också stora möjligheter i att nå marknader utanför vårt lands gränser, i synnerhet i Sverige och i de övriga länderna i Norden, där språket är detsamma eller närbesläktat.

– Vi har mycket att lära oss av varandra. Genom nya former av samarbete – länder emellan, mellan olika konstformer eller mellan en konstform och en helt annan bransch – kan vi utveckla nya upplevelser, tankesätt, produktionsmodeller, och även lyfta fram finlandssvensk kultur på nya sätt.

SFV ger bidrag både till yrkesverksamma och till dem som sysslar med konst på sin fritid.

– Båda grupperna är mycket viktiga och vi tror att det behövs såväl en bredd som ett spetskunnande för att skapa en livskraftig kultur på svenska, säger Viveka.

Vivekas roll som sektorsansvarig är att finnas till hands för dem som söker om bidrag, och att fungera som bollplank.

– Det är SFV:s styrelse som fattar beslut om varje enskild ansökan. Min uppgift är att ställa de rätta frågorna så att ansökan blir så bra som möjligt. ■

SFV:s studiecentral stärker föreningslivet

SFV:s studiecentral är en bakgrundskraft som bidrar till ett vitalt föreningsliv i Svenskfinland. Förutom resurser i form av förmedlade statsbidrag, förser studiecentralen föreningslivet med utbildning och rådgivning.

SFV:s studiecentral är den enda svenskspråkiga studiecentralen i Finland och har sedan 1970-talet hört till SFV. Längre var studiecentralen en rätt självständig enhet men har under de senaste åren integrerats med SFV:s övriga verksamhet.

Juridiskt sett är SFV:s studiecentral en läroanstalt på riksnivå och är en del av fritt bildningsarbete. Studiecentralen hör alltså till samma kategori som arbetarinstituten, sommaruniversitetet och medborgarinstituten.

– Vi har ett tydligt uttalat mål för studiecentralens verksamhet som är i linje med principen om livslångt lärande. Vi jobbar för ett vitalt föreningsliv som stärker identiteten och demokratin, och gynnar ett aktivt medborgarskap, säger rektorn **Anna-Karin Öhman**.

Studiecentralens verksamhet består av två delar: förmedlande av statsbidrag, och utbildnings- och rådgivningsverksamhet.

– Statsbidrag förmedlas till kurser och studiecirkel. Kurserna arrangeras av föreningar, medan studiecirkelarna kan arrangeras av både organisationer och privatpersoner, säger Anna-Karin.

Årligen arrangerar SFV:s studie-

central, tillsammans med svensk- och tvåspråkiga organisationer, närmare 900 kurser och studiecirkel med närmare 19 000 deltagare.

Innehållet i kursen eller studiecirkeln kan variera – den kan i princip handla om vad som helst. Däremot finns det några formella kriterier som bör uppfyllas, som till exempel att kursen behöver minst sju deltagare och räcker minst tre timmar. En studiecirkel igen bör ha minst fem deltagare och räcka minst tio timmar.

PROFESSIONELLA ORGANISATIONER. Anna-Karin berättar att det från och med 2019 finns extra resurser att söka för att fördjupa kunskaperna och stärka kompetensen inom organisationerna. Ett av studiecentralens fokusområden är nämligen att stärka organisationerna som professionella aktörer.

– Från och med 2019 är det möjligt att ansöka om ett förhöjt bidrag för kurser där syftet är att förhöja och stärka kompetensen hos personalen och/eller förtroendevalda, främst genom fortbildning. Kurser i samarbete med andra aktörer prioriteras och bidraget kan vara max 50% av kostnaderna.

KUNSKAPSKÄLLAN FÖRENINGRESURSEN. Förutom att förmedla statsbidrag, arrangerar SFV:s studiecentral egna kurser, föreläsningar och evenemang med aktuella teman som riktar sig till organisationsanställda och föreningsaktiva främst i Nyland, Åboland och Österbotten.

– Den snabba samhällsutvecklingen leder till nya kunskaps- och kompetensbehov. Utmaningen är att ligga i tiden, hålla sig à jour med utvecklingen, kunna se behoven och utveckla en kvalitativ verksamhet. Det är inte lätt eftersom aktörerna ofta är små och verksamheten många gånger genomförs med frivilliga resurser.

Webbplatsen Föreningsresursen (foreningsresursen.fi) är en kunskapskälla som många föreningsaktiva har stor hjälp av. På Föreningsresursen hittar man grundläggande information om praktisk föreningskunskap. Ett populärt tema under 2018 var EU:s dataskyddsförordning GDPR som trädde i kraft i maj 2018.

HOS VÄNNERNA – EN SUCCÉ. Föreningar och organisationer kan kostnadsfritt använda SFV:s möteslokaler i Hel-

”

Närmare 19 000 finländare berörs varje år av vår verksamhet som ofta sker i samband med föreningslivet.

singfors (SFV-huset G18), Åbo och Vasa. Statistiken visar att lokalerna är i flitig användning: närmare 900 möten, kurser och tillställningar är genomförda och inplanerade under 2018, med över 11 000 deltagare.

– Det är tillfredsställande att se att vårt koncept Hos Vännerna fungerar så bra – det finns tydligen ett stort behov av fysiska mötesplatser! Det här är ytterligare ett sätt för oss att stärka det sociala kapitalet i samhället, säger Anna-Karin.

SYNERGIEFFEKT MED SFV:S ALLMÄNNA BIDRAG. Under det senaste året har SFV genomfört en organisationsförändring som bland annat medför löpande ansökningstid för SFV:s allmänna bidrag. Studiecentralens verksamhet fortsätter som vanligt, men nu strävar man efter tydliga synergieffekter mellan de allmänna bidragen och de förmedlade statsbidragen. Att Anna-Karin ansvarar för både SFV:s studiecentral och sektorn Fri bildning är ett strategiskt och logiskt val.

– Synergierna från SFV:s allmänna bidrag och de statliga bidragen kan öka tack vare ett tätt samarbete – verksamheten kan effektiveras, stärkas och förbättras. ■

Kurskoordinator
Beatrice Östman
(t.v.) och rektor
Anna-Karin
Öhman (t.h.) håller
i trådarna för
studiecentralens
verksamhet.

Sektorn SFV:s studiecentral

Vi verkar för ett vitalt föreningsliv som stärker identiteten och demokratin, och gynnar ett aktivt medborgarskap. Fokusområden 2019–2020:

Civilsamhället som viktig bildningsaktör

❖ SFV:s studiecentral förmedlar statliga bidrag för kurser och studiecirkel som arrangeras i samarbete med föreningar eller privatpersoner. Verksamheten, som är en del av det fria bildningsarbetet, har som mål att främja individers mångsidiga utveckling, välmående och välfärd och att främja demokrati, pluralism, hållbar utveckling, kulturell mångfald och internationalism. SFV:s studiecentral stöder även kursarrangörer med rådgivning, utbildning och tillgång till avgiftsfria kursutrymmen i Helsingfors, Åbo och Vasa.

Professionella organisationer

❖ Vi vill stärka de finlandssvenska frivilligorganisationerna som professionella aktörer genom utbildnings-, rådgivnings- och projektverksamhet som drivs nationellt, regionalt och lokalt på svenska. Verksamheten planeras i dialog med målgruppen och kan arrangeras självständigt eller i samarbete med andra aktörer.

www.sfv.fi/studiecentralen

En kvalitativ utbildning ger framtidskompetenser

PISA-undersökningarna visar på goda resultat för den finländska skolan. Men även om den fortsättningsvis är konkurrenskraftig, finns det utmaningar som bör tas på allvar. Bland annat finns det skillnader i pojkars och flickors resultat som i vissa avseenden motsvarar 1–2 års skolgång. Att bidra till en verksamhetskultur som främjar jämlikhet och nytänkande är därför ett av SFV:s fokusområden för 2019–2020.

Sektorsansvarige **Sixten Sandström** har under det senaste året tagit del av många rapporter om den finländska skolan. Han har pratat med forskare på universitet, sakkunniga på Utbildningsstyrelsen och experter från fältet. Tillsammans med en arbetsgrupp har han destillerat fram helheter kring den finländska skolans utmaningar och möjligheter idag.

Att mycket förändrats inom utbildningen är det ingen tvekan om.

– Då SFV grundades 1882 fanns inte folkskolan. Idag har vi en skola som digitaliseras och individualiseras på basen av nya forskningsrön och nya teknologier, säger Sixten.

JÄMLIK LÄRMILJÖ. Förutom läroreslutaten som skiljer sig mellan pojkar och flickor, finns det skillnader mellan finsk- och svensktalande elever. För att inte tala om regionala skillnader och en ojämn utbildningsnivå i Svenskfinland.

– De nationella styrdokumenterna ger bra ramar för verksamheten och tryggar en jämlik lärmiljö för alla, säger Sixten. Vi vill jobba för en skola där alla ges lika möjligheter att lyckas och där man utgår från varje elevs kunskapsnivå. Elever

som behöver extra stöd ska få det, men elever som behöver utmaningar får inte glömmas bort.

Sixten passar på att ge lärarna en eloge. Han är själv utbildad lärare och har arbetat som rektor. Han vet vad lärarna kämpar med på daglig basis.

– Vi har otroligt duktiga lärare i våra skolor. Men de upplever utmaningar i form av en förändrad arbetsbild och roll. De behöver stöd i sitt arbete och ett genomtänkt, pedagogiskt ledarskap. Det är något vi gärna bidrar till att blir bättre.

SPRÅKMEDVETEN PEDAGOGIK. Det är många faktorer som bidrar till en bra utbildning. Goda läs- och skriftfärdigheter av central betydelse för allt lärande.

– Ett starkt skolspråk och kompetens i multilitteracitet är väldigt viktigt. Därför vill vi lyfta upp betydelsen av en språkmedveten pedagogik, oberoende av ämne. Lärarnas språkbruk och språkmedvetenhet i undervisningen är a och o.

FRAMTIDSKOMPETENSER. Målet för SFV:s sektor för utbildning, som omfattar alla stadier, från småbarnspedagogik till universitetsstudier, är att varje individ utvecklar kompetenser som behövs

för framtiden. Ett exempel på framtidskompetens är digitalt kunnande.

– Nationellt sett finns det skillnader i satsningen på digitala lärmiljöer. Digitala hjälpmedel borde i dag vara en självklarhet i undervisningen, men alla lärare har inte den kompetens som krävs. Det betyder i förlängningen att alla elever inte har möjlighet att utveckla framtidskompetens på likvärdiga grunder.

Sixten lyfter upp möjligheterna som kommer med en genomtänkt, mångsidig och digitaliserad lärmiljö.

– Den vidgar skolans verksamhet så att nya infallsvinklar, experiment och samarbeten uppstår utanför skolans väggar. Arbetsmetoder som är kreativa och varierande tryggar ett motiverat lärande, säger Sixten.

Sixten hoppas på en konstruktiv och proaktiv dialog med potentiella bidragsmottagare innan ansökan lämnas in. Han lyfter fram att den löpande ansökningstiden som träder i kraft i december 2018 är till fördel för skolorna.

– Det kan ibland vara problematiskt att ha en framförhållning på 6–12 månader för projekt man vill förverkliga. Genom den löpande ansökningstiden finns det nu möjlighet att förverkliga bra utvecklingshelheter betydligt snabbare. ■

Genom den löpande ansökningstiden finns det nu möjlighet att förverkliga bra utvecklingshelheter betydligt snabbare, säger Sixten Sandström, sektorsansvarig för Utbildning.

Sektorn Utbildning

Vi jobbar för att varje individ utvecklar kompetenser som behövs för framtiden. Fokusområden 2019–2020:

En verksamhetskultur som främjar jämlikhet och nytänkande

❖ Vi vill se att skillnaderna i läroresultat minskar. Vi vill stöda och motivera både de elever som behöver extra stöd och dem som behöver utmaningar.

❖ Vi vill se att varje skoldag uppmuntrar eleven till delaktighet och stöder välbefinnandet. Vi vill se att elevens läroprocess är meningsfull, framtidsfokuserad, obruten, demokratisk, och stöds av nya pedagogiska rön och digitala hjälpmedel.

❖ Vi vill se ett pedagogiskt ledarskap som stöder en utveckling av verksamheten och sörjer för lärarnas kompetensutveckling och engagemang.

Högklassig språkpedagogik och språkmedvetenhet

❖ Vi vill se att det svenska språkets roll i utbildningen är central. Ett starkt skolspråk och kompetens i multilitteracitet är förutsättningen för allt lärande.

❖ Vi vill se projekt som stöder lärarnas språkbruk och språkliga medvetenhet i all undervisning, oberoende av ämne och stadium.

❖ Vi vill se en medvetenhet om våra varierande finlandssvenska identiteter som öppnar för samarbete över språk- och kulturgränser.

www.sfv.fi/utbildning

Utvärdering

– ett verktyg för inlärning

Som allmännyttig förening ansvarar SFV för att de medel som står till förfogande används för rätt syften. Dessutom vill man att beviljade bidrag leder till bästa möjliga resultat. För att få information om vad de satsade resurserna verkligen resulterar i, börjar SFV utvärdera bidrag från och med 2019.

Att redovisa ett beviljat SFV-bidrag är ingenting nytt. I många år har bidragsmottagare fyllt i en redovisningsblankett efter avslutat projekt. Vad innebär det att SFV börjar utvärdera bidragen?

– Vi har utvecklat utvärderingen så att den består av två delar, säger SFV:s kanslichef **Johan Aura**. Den första delen gäller fortsättningsvis alla. Efter avslutat projekt redovisar man hur bidraget använts genom att fylla i en redovisningsblankett på nätet. De utvärderande frågorna man besvarar nu är något fler än tidigare, fortsätter Johan och framhåller att SFV vid behov ber om komplettering.

Den andra delen är mer ingående.

– Vi strävar efter att årligen välja ut några projekt för en mer detaljerad utvärdering. Då kommer SFV och bidragsmottagaren tillsammans överens om hur utvärderingen läggs upp,

vad den skall fokusera på och hur den ska genomföras, säger Johan.

Vilken sorts utvärdering som blir aktuell bygger på de behov bidragsmottagarna och SFV har, samt de resurser som satsas på verksamheten.

UTVÄRDERING FÖR INLÄRNING. Satsningen på utvärdering är inte avsedd som ett instrument för kontroll, utan framför allt som ett verktyg för inlärning.

– Vi behöver samla fakta om vilka satsningar som fungerar och vad det beror på. På sikt bygger vi upp en kunskapsbas som vi har nytta av och kan använda på olika sätt, säger Johan och lyfter fram nyttan både för bidragsmottagaren och för SFV.

– Utvärderingen hjälper projektägare att lära sig av sitt arbete, att förbättra det och att kommunicera om resultaten av sina projekt. Samtidigt hjälper utvärderingen SFV att bättre rikta in sina resurser i framtiden, säger han.

EN KUNSKAPSKÄLLA VID BESLUT OM FRAMTIDA SATSNINGAR. På sikt resulterar utvärderingsarbetet i värdefull, användbar kunskap som kan användas vid beslut om bidragsansökningar.

– Utvärderingen är ett mycket viktigt verktyg inför beredningen av framtida strategiperioder.

I slutändan handlar det om att SFV, med fakta på bordet, öppet och tydligt ska kunna redovisa vart bidragen går, vad de används till och vad resultatet blir. Man behöver kunna veta om satsningarna verkligen leder till de effekter man vill uppnå. Därför uppmanar Johan dem som ansöker om bidrag att noggrant fundera igenom vad projektets målsättningar i praktiken innebär.

– Vad konkret vill ni åstadkomma och varför är det viktigt? är frågor som behöver tydliga svar, avslutar Johan.

SFV:s utvärderingspolicy finns att läsa på www.sfv.fi/sv/vad/utvardering/. ■

Vi behöver helt enkelt veta vad de satsade resurserna resulterar i.

Jafaar Al Saedi vet att kommunikation inte bara handlar om att behärska ett språk fulländat.

Text Camilla Lindberg ~ Foto Magnus Lindberg

KOCKEN JAFaar

– med känsla och tillit

Hemma i Bagdad skötte Jafaar om tigrar och lejon. Av en händelse hamnade han på Kila gård i Öby. Därifrån ledde ödet honom vidare till yrkesskolan Axxell där han integrerades på svenska. Nu drömmer han om att starta en stor irakisk restaurang i Helsingfors.

Arets kalvar Primadonna och Pavarotti bölar så det hörs över hela den leriga gårdsplanen. Det ligger en tung doft av hö och ladugård i luften. En svart tjur stirrar välvilligt på oss.

Kila gård som finns i Öby i Tenala är med sina 40-50 biffdjur ett imponerande ställe med rik kulturhistoria. Gården ägdes tidigare av vetenskapsmannen och professorn **Gustaf John Ramstedt** som gjorde banbrytande språkforskning och grundlade den moderna mongolistiken.

– Jag tänkte när vi fick förfrågan om att ta emot flyktingar till gården, att kunde Ramstedt ha tre jakuter här som hjälpte till på gården, så kan vi nog ta emot tre deprimerade irakier, säger **Anna Lena Bengelsdorff**.

I april 2017 anlände **Mustafa** och bröderna **Jaafar** och **Hassan Al Saedi** till Kila gård. Kort därefter var det dags för en dramatisk och blodig kalvning som slutade med att den stackars kon måste

avlivas. Men kalven överlevde. På plats fanns Jaafar som berördes starkt av upplevelsen. Det visade sig snart att han hade ovanligt god hand med djur. När han i det tragiska ögonblicket sjöng en känslös irakisk sång i ladugården, så resulterade det i att en annan ko fattade kärlek till den övergivna kalven och tog den till sitt hjärta.

– Jag har aldrig sett någon som haft så god hand med djur som de här tre männen, säger **Anna Lena Bengelsdorff**.

Jafaars metodik är enkel.

– Jag bara älskar djuren av hela mitt hjärta och då börjar de älska mig tillbaka. Om du litar på dem så får du det tillbaka i form av ett förtroende och djuren börjar behandla dig väl.

Jafaar vet vad han talar om. Han tar fram sin telefon och visar bilder på lejon och tigrar. Det låter som en saga, men hemma i Bagdad har man ofta dylika rovdjur som husdjur i hemmen. Det handlar om tillit. Jafaar understryker det flera gånger.

I en intervjusituation konverserar han helst på engelska, men hänger med i alla svenska samtal som förs kring bordet. Jafaar flydde med sin bror Hassan från Irak och kom till Finland 2015. Bakom sig lämnade 32-åringen ett stort restaurang-kafé som han drev tillsammans med sin fem år yngre bror i centrala Bagdad.

Mycket har hänt på kort tid. Under den tid som bröderna vistades på gården så hjälpte familjen Bengelsdorff de unga männen att starta cateringföretaget **Jamuha service** som ännu idag erbjuder god irakisk mat.

”

Jag bara älskar djuren av hela mitt hjärta och då börjar de älska mig tillbaka.

Vistelsen på gården gav männen vissa grundfärdigheter i svenska språket, men det blev ändå snart aktuellt att börja tänka på framtiden för de asylsökande männen. Anna Lena Bengelsdorff sökte med ljus och lykta för att hitta en lämplig utbildningsform för de båda bröderna som visade stor fallenhet för matlagning.

Valet föll på yrkesskolan Axxell i Karis där man fick kontakt med **Thomas Landén** som är examensansvarig för vuxenutbildningen. På skolan hade man goda erfarenheter av att integrera invandrare på svenska inom restaurang- och cateringsbranschen.

– Jag tog kontakt med många olika skolor, men här var plötsligt allt möjligt, säger Anna Lena Bengelsdorff.

– Jag ser inte invandrarna som några terrorister. I min värld har alla rätt att få en utbildning. Vi har en personlig studieplan och har redan länge integrerat invandrare på den här linjen, säger Thomas Landén.

Jafaar och hans bror Hassan klarade av det enkla språktestet och snart var de studerande på heltid. I gruppen på tjugo studerande härstammade sex personer från andra länder än Finland, till exempel Estland, Peru och Tunisien.

– Vi förstod inte svenska så bra när vi började, men vi gick dit med all vår kraft och styrka. Vi upptäckte att matlagning egentligen inte kräver ett språk, säger Jafaar. Efter tre månader började vi förstå språket. Jag var först lite blyg, men fick ett stort förtroende för min lärare Thomas. Med honom vågade jag börja tala svenska.

” *Jafaar gav järnet för att lära sig allt som fanns att lära om den finländska kokkonsten.*

Det är flera saker i det finländska samhället som förvånat Jafaar. Bland annat förundrade han sig över den bristande studiemotivationen som han såg hos sina finländska klasskamrater och han tänkte: varför kommer du alls hit om du inte vill lära dig.

– Jag kände att jag ville försöka inspirera mina klasskamrater till att bli mera motiverade och jag gjorde vad jag kunde i gruppen.

Jafaar gav järnet för att lära sig allt som fanns att lära om den finländska kokkonsten som är helt annorlunda än den irakiska. De resulterade i att Jafaar

var fullärd redan efter ett års studier, trots att programmet egentligen brukar omfatta två år. Läraren Thomas Landén fick bara konstatera att han inte hade mera att erbjuda de båda bröderna.

– De hade redan en gedigen grundkunskap när de inledde sina studier, säger han.

Hassan blev snart erbjuden en arbetsplats på hotell Arkipelag i Mariehamn. Bröderna arbetar nu aktivt för att en dag få arbeta tillsammans, och då helst på en restaurang i Helsingfors. Jafaar har också andra framtidsdrömmar.

– Jag hoppas att jag en dag ska kunna →

Kocken Jafaar Al Saedi drömmer om att starta en restaurang i Helsingfors

På Kila gård i Öby fann Jafaar Al Saedi en tillflyktsplats.

”Efter avslutad utbildning talar många en begriplig svenska, även om det i första hand kanske är en ”kökssvenska”.

starta en stor irakisk restaurang i Helsingfors. Jag drömmer om att få fylla mitt hem med djur. Det jag saknar mest från mitt liv i Bagdad är lejonerna, tigrarna, katterna, hundarna...

Jafaar försöker tala svenska med sina svenskspråkiga vänner, men han har också stött på ett visst motstånd mot svenskan. En dag träffade han en finskspråkig kvinna och svarade henne på svenska. Då tillrättavisade hon honom och frågade varför han talar svenska i Finland. Upplevelsen har gjort att Jafaar blivit mer försiktig att använda det svenska språket, samtidigt som han är medveten om att hans kunskaper i svenska också kan öppna dörrar till de andra nordiska länderna.

På Axxell har man fortsatt att utbilda och integrera invandrare på svenska. Hösten 2018 startade en ny separat utbildning för invandrare där målsättningen är att erbjuda en grundexamen inom restaurang- och cateringbranschen med inriktning på kock.

– Budet spred sig som en löpeld bland invandrare i hela landet och intresserade hörde av sig från Kemi i norr och Imatra i öster. Det här berodde främst på att det inte verkar finnas någon motsvarande utbildning på finskt håll, säger Thomas Landén.

Det att man har lite skrala språkkunskaper i svenska när man inleder sina studier ser Landén inte som något hinder.

– Efter avslutad utbildning talar många en begriplig svenska, även om det i första hand kanske är en ”kökssvenska” som de lär sig här.

Av de invandrare som avslutade sin utbildning 2016 så lyckades samtliga få en arbetsplats inom branschen. Några av dem driver nu egna små företag. I Jafaars och Hassans klass så lyckades alla studerande få ett sommarjobb redan den första sommaren.

– Här är det härligt och mycket glädje, säger Thomas Landén när han blir ombedd att beskriva hur det är att jobba med olika kulturer och många ”kockar” i ett och samma kök.

Han poängterar också att de utmaningar i form av byråkratiska krumbukter som invandrarna möter, är betydligt större än dem han själv möter i sitt arbete. Men han tillägger ändå:

– Man ska ha spelöga. Det handlar om balans. ■

I mörkret växer rädslan

Det var knappast bättre förr – men det var garanterat mörkare. Visst kan nordiska senhöst- och vinterdagar kännas tröstlöst mullstämnda och ljusfattiga även för den moderna människan. Ändå är det ingenting mot hur livet gestaltade sig för våra förfäder, fjärran från yttre och inre upplysning.

Så sent som för 100 år sedan omfamnades man av mörker så fort man rörde sig utanför en urban miljö. På landsbygden fanns ingen el, när natten kom kunde man i bästa fall söka sig fram med en lykta eller ett stearinljus i handen. Ingen utelampa lyste upp gårdsplanen, ingen ficklampa styrde dina steg, ingen välkomnande elljustake prydde fönstret i juletid.

Jag brukar ibland roa mig med att göra en tidsresa i ett försök att föreställa mig forna tiders verklighet i den skärgårdsby där jag har mina rötter. Alla byggnader ruvade i vinternattens mörker. Det var i praktiken omöjligt att röra sig utomhus; man sökte sig till värmen och tryggheten hos varandra. Det var en tät samvaro som krävde stor anpassning från individen. Här fanns inget egentligt privatliv. Det säger sig själv att den som uppträdde avvikande lätt blev utfrusen ur gemenskapen.

Inomhus flammade spisens eld. Man kurade ihop sig i ett försvar mot alla makter som härskade utanför dörren. I vår tid kan vi ha svårt att förstå hur trolldom och vidskepligheter kunde få ett så starkt fotfäste i Norden. Men allt har med rädsla att göra. I det stickande mörkret kunde vad som helst hända, fantasins inre bilder satte inga gränser för vilka fälor som det okända rymde. Vilda djur och djävulsk väsen väntade bara på att attackera den skyddslösa människan.

Samtidigt skapades grogrunden för en misstänksamhet individer emellan, något som kunde få fruktansvärda följder. Vi behöver bara tänka på 1600-talets häxprocesser, som utvecklades till ett formligt folkförolämpande i det förmenta rättssamhället Sverige med konvulsioner även i ”provinsen” Finland. Om detta har den flerfaldigt prisbelönade historikern Mirkka Lappalainen mycket att förtälja i sin nya bok ”Pohjoisen noidat”. Hennes berättelse om häxorna i norr bygger på fakta, samtidigt som hon lever sig in i de utsatta (som ju oftast var kvinnor) situation. Hur var det möjligt att åtal som stred mot allt förnuft ändå i så många fall kunde leda till dödsdomar?

Att läsa om detta är både lärorikt och skrämmande, inte minst i en tid då tillverkade nyheter, ”fake news”, fyller nätet. Det finns stora likheter mellan 1600-talets retorik och de lögnerna som vissa av det tidiga 2000-talets maktthavare strömer omkring sig. Journalister och samhällskritiker utmålas som en sorts moderna ”häxor”, som på allt sätt måste oskadliggöras.

Rent konkret lever vi i en mycket ljusare tid än våra förfäder. Men ibland kan jag tycka att det andliga mörkret är minst lika påtagligt som för fyrahundra år sedan. Donald Trump hade lett belåtet om han fått uppleva en riktig häxprocess med sanningen som offer.

Gustaf Widén

ÄR JOURNALIST OCH FÖRFATARE SAMT
MEDLEM AV SFV:S STYRELSE.

”

Man kurade ihop sig i ett försvar mot alla makter som härskade utanför dörren.

Renovering med varsam hand

Wasa Teater byggs om för
att hålla minst hundra år till

Text *Sonja Finholm*

En anrik och skyddad byggnad där gammalt möter nytt. Så beskriver
Ulrica Karp renoveringen av Wasa Teater. Ett varsamt, men nödvändigt arbete.

LAAJA arkitekter

FOTO: LAAJA ARKITEKTER

Reiningsarbetet är klart och av den stora salongen återstår bara ett betongskal. Snart är det dags för det roliga – att bygga upp teatern och salongen igen. En förnyad salong som inte bara är större och fräschare utan som också har utrustats med ny teknik – allt för att förhöja publikens upplevelse.

– Det är för publiken vi gör det här. För alla teaterälskare runt om i regionen, säger **Marit Berndtson**, teaterns administrativa chef.

Wasa Teater har lyckats i sin målsättning att vara hela Österbottens teater. Även nu under renoveringen när musikalerna *Gambämark* spelas på en tillfällig scen ett kvarter bort kommer busslast efter busslast från hela regionen.

FOTO: LAAJA ARKITEKTER

Teaterhuset är för tillfället en enda stor byggarbetsplats, men överallt syns spår av verksamheten. Gambämark-affischerna finns här och var och i det tillfälliga perukmakeriet finns skisser av karaktärerna. Även i kansliet i den äldre delen av teatern rullar vardagen på som vanligt, förutom att det finns flyttlådor och extra möbler överallt. Men resten är betong, ventilationsrör och verktyg.

Rundturen genom den snart hundra år gamla teatern tillsammans med Marit Berndtson och ägarrepresentanten **Ulrica Karp** från Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur är som att öppna en skattkista med anekdoter. De berättar om allt från den ståtliga Viborgska kristallkronan som nu ska flytta hem efter årtal av exil till hur man under den förra renoveringen i mitten av 1950-talet sålde bananer till förmån för teatern.

“Kaffi tå”, står det målat på väggen utanför stora scenen. På golvet ligger en stor hög betongavfall och armeringsjärn och den gamla kafédiskan är en tillfällig snickarbänk. När renoveringen är klar kommer teaterbesökarna att serveras tilltugg i den nya café- och restaurangdelen på första våningen. Det är en av

Nästa höst kan Marit Berndtson och Ulrica Karp välkomna publiken till en nyrenoverad Wasa Teater. FOTO: SONJA FINHOLM

Fakta – Wasa Teater

- ❖ Grundades 1919.
- ❖ Den nuvarande huvudbyggnaden återuppbyggdes 1955 efter en förödande brand. Den äldsta delen är från 1868.
- ❖ Har 45 anställda plus gästade skådespelare. Teaterchef är Åsa Salvesen.
- ❖ **Publikrekord:** Spelåret 2001-2002 hade Wasa Teater 60 000 besökare.
- ❖ **Mest sedda pjäser:**
Colorado Avenue: 27000 besökare.
The Sound of Music: 25000 besökare.
Gambämark: 22000 besökare.

Källa: Wasa Teater

de stora förändringarna, att öppna upp foajen, släppa in dagsljuset och bygga ihop den med restaurangen. Marit Berndtson talar om ett vardagsrum som ska vara öppet för alla. En annan förändring är de två nya huskropparna som byggs på innergården. En inglasad aula i anslutning till foajén och nya utrymmen för dekorverkstäder och förvaring. – Det har varit en utmaning att få allt att passa in och ihop. Teatern består av tre hus från olika tidsepoker som ska kombineras med helt nya byggnader. Men jag tycker att arkitekterna lyckats, säger Marit Berndtson.

Men visst har renoveringen väckt känslor. Att se hur golvmattan tagits bort, hur de gamla stolarna i salongen fått flytta ut och väggar rivits.

– Men nu ser vi också hur nödvändig

renoveringen är, säger Ulrica Karp och visar betongtaket i stora salongen.

Den efterkrigstida betongen är tunn, så tunn att man undrar hur den orkar bära en hel teaterpublik. Betongen har nu förstärkts med nya stålbalkar och pelare. Samtidigt förnyas ventilationen och scentekniken med både ljud och ljus uppdateras. Mer svängrum innebär också att man efter renoveringen kan spela flera pjäser parallellt. Och med den nya läktaren utökas antalet sittplatser till 327.

– Nästa utmaning är att hitta specialbeställda stolar i olika röda nyanser med inslag av alm, säger Marit Berndtson.

För tillfället håller de flesta byggarbetarna till på utsidan. När de två nya byggnaderna är klara tar arbetet inomhus vid. I mars ska återuppbyggnaden

Teaterns administrativa chef Marit Berndtson är glad att renoveringen äntligen kommit igång – efter årtal av planering.
FOTO: SONJA FINHOLM

vara dammfri, som det heter på fackspråk, och efter det återstår inredningen.

Renoveringen av Wasa Teater ska vara klar den 21 september 2019. Då är det premiär för nästa stora satsning – *Spelman på taket*. Och i november firas teaterns 100-årsjubileum.

Vad tror ni, kommer publiken att känna igen sig?

– Absolut. Innehållet och själen i huset är samma, det är bara skalet som förnyas. Publiken kommer att få uppleva en rymligare, ljusare och mer tillgänglig teater och även märka det som inte syns utåt – att ventilationen fungerar, att ljudet och ljuset är så mycket bättre, säger Marit Berndtson.

Teknik som gör att teatern ska kunna verka i minst hundra år till. ■

Fakta – Finansieringen

- ❖ Totalbudgeten är 7 miljoner euro, varav Undervisnings- och kulturministeriet står för 1,5 miljoner. Ägaren Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur går in med 2,18 miljoner.
- ❖ Projektet stöds också av ett antal externa finansiärer, bland dem Svenska Kulturfonden som bidrar med 1,8 miljoner och Svenska folkskolans vänner med 220 000 euro.
- ❖ Stiftelsen Wasa Teater har startat en insamlingskampanj bland allmänheten med målsättningen att få ihop ytterligare 250 000 euro. I dagsläget ligger summan på 125 000 euro. Totalt 90 donatorer har gett bidrag och den största enskilda donationen är 50 000 euro. Bland donatorerna finns privatpersoner, företag, stiftelser, fonder och föreningar.

Källa: Svenska Österbottens Förbund för utbildning och kultur, Stiftelsen Wasa Teater

Med hjälp av Vännerna

SVENSKA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND FÖR UTBILDNING OCH KULTUR / *Beviljat ändamål:* Renovering av Wasa teater-Österbottens regionteater. / *Beviljat belopp:* 220.000 euro / *Tidsperiod:* 2018–2019 / *Förväntat resultat:* Ett livskraftigt teaterhus med nordisk och internationell profil, som stärker Österbottens utveckling och dragningskraft.

Det var en gång...

Våra moderna samhällen styrs av rationella principer, evidensbaserad politik. Det vetenskapliga tänkandet tränger undan vidskepelse, myter och fördomar. De upplysta idealen om alla människors lika värde och demokrati breder ut sig. Visst tänker/tänkte vi väl så?

Men så valdes Trump till president i USA, demokratins självutnämnda högborg. Hans stöd har senare minskat, men inte värre än andra presidenters. Sedan röstade (kanske) britten ut parlamentarismens vagga ur EU. Överallt i Europa har den nationalistiska extremhögern marscherat fram. Och i våra trakter florerar en skräck för vargen som överskrider alla rimliga proportioner.

Hur i all världen kan det ha gått så här?

Georg Henrik von Wright brottades med liknande frågor. En av hans slutsatser var att vår kulturs vetenskap, i motsats till till exempel antikens, är fokuserad på medel, inte på mål. Vetenskapen har blivit en tro som undergrävt gångna tiders värdesystem men inte erbjudit något istället; vi lämnas ”värdelösa”. Vetenskapen har dessutom blivit en produktionsfaktor, den skall främst tjäna den ekonomiska tillväxten. Det gör att samhällliga och ekonomiska intressen styr forskningen vilket undergräver trovärdigheten. (Tänk på hur tobaksindustrin använde forskning för att försvara sig mot anklagelserna om cancerrisker.)

Samtidigt visar Wright att vetenskapen till vissa delar blivit obegriplig. (Kan vi fatta att materia egentligen är uppbyggd av ”strängar”?)

Vetenskapen – vår tids sanningssägare – har fått svårt att värja sig mot allehanda suspekta utmaningar.

Som jag uppfattar det har läget skärpts efter Wrights tid. Resurserna koncentreras idag kraftigt. Den rikaste procenten av befolkningen blir extremt rik, de lägst ner ser oftast försämringar. Därmed koncentreras också makten, demokratin urvattnas, vi får en postdemokrati. Om politiska beslut inte behagar börsen så är landet illa ute (och bidragen till de ”felande” partierna uteblir). Kan man kanske tolka några av de irrationella företeelserna som en missriktad reaktion på reella problem; fattigdom, maktlöshet och hopplöshet? Är det en klangbotten som bland annat nationalisterna och högerextremisterna spelar på?

En annan tanketråd när det gäller att förklara det irrationella är C. G. Jungs arketyper. Han hävdade att kollektiva ”nedärvda” myter i vårt undermedvetna styr oss. Till exempel; den starke ledaren/hjälten som räddar oss, den stora katastrofen (ragnarök, armageddon) och myten om att just ”vårt folk” är utvalt. Arketyper är självfallet irrationella men fungerar bra som vapen i kampen om makten.

Oswald Spengler hade en delvis annan syn. Han ansåg att varje kultur representerar ett alldeles eget tankesystem och hävdade att symboler och myter i en kultur misstolkas när man i en annan kultur försöker förstå dem. Men både Spengler och Jung pekar på att det finns starka irrationella krafter bakom våra privata och kollektiva sätt att tänka och handla.

Jag börjar faktiskt tro att vi bygger vår hållning till världen mer på basen av sagor och myter än på fakta och rationellt tänkande. Det är på ett sätt naturligt, sagorna ger en känsla av sammanhang, mål och mening.

Det obehagliga är att de sagor som vi kollektivt tror på ibland är destruktiva. Men kan vi välja bort de sagor som vi – genom rationellt tänkande – inser hotar vår framtid?

Peter Backa

HAR MER ÄN 30 ÅRS ERFARENHET AV ATT UTVECKLA FOLKRÖRELSE OCH BYA-VERKSAMHET.

Vetenskapen – vår tids sanningssägare – har fått svårt att värja sig mot allehanda suspekta utmaningar.

Hon vill göra forskningen mer lättillgänglig

Text & Foto Sonja Finholm

Marina Lindell brinner för demokrati. För de processer som avgör vilka åsikter vi har. Och varför. Men hon vill också slå ett slag för den vetenskapliga forskningen överlag. Tyvärr missbrukas ofta begreppet forskning.

Den finlandssvenska barometern är vid det här laget en kändis. Den förra stora undersökningen om hur vi finlandssvenskar mår och tänker gjordes 2014 och nu är det dags igen. Den här gången under ledning av Marina Lindell.

– De flesta kommer alltid att förknippa barometern med Kjell Herberts. Han har haft sin profil och jag har min, men det känns viktigt för mig att undersökningen får en fortsättning. Barometern är ett utmärkt redskap för att ta reda på hur finlandssvenskheten förändras över tid, säger hon.

I augusti 2018 tog Marina Lindell över som forskare vid Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi. Ett drömjobb, säger hon själv. När barometern hösten 2019 skickas ut till en grupp slumpmässigt utvalda finlandssvenskar kommer de bekanta frågorna om värderingar, åsikter, konsumtion och miljö att finnas med. Men Marina Lindell kommer också att plocka in aktuella teman. Som vargfrågan. En annan förändring är att barometern den här gången troligen görs enbart digitalt.

– Jag tror att tiden är mogen för det nu.

Det återstår att se om jag har rätt eller fel.

Men innan det kommer ett riksdagsval och även där har Samforsk en central roll.

– I de nationella undersökningarna är det svårt att se hur finlandssvenskarna resonerar, vi är så pass få. Därför planerar vi att göra en egen finlandssvensk undersökning om valrörelsen, partiernas kampanjer och kandidatutbudet.

Marina Lindell är statsvetaren som via ett projekt om Europeiska medborgarråd lockades in på demokratispåret. Hon är intresserad av de mekanismer som ligger bakom vad som formar våra åsikter. Hennes egen doktorsavhandling handlar om hur människor med samma åsikter förändrades under en diskussion i en grupp med likasinnade. Temat var invandring.

– Men skulle tro att kritikerna stärktes i sin åsikt, fick vatten på sin kvarn. Men det visade sig vara tvärtom. När invandringskritiker fick diskutera med likasinnade blev de mera vänligt inställda till invandrare.

Den här typen av forskning – samskapsdemokratiska experiment och att se på demokrati ur ett medborgarperspektiv – är Marina Lindells specialitet. På hennes skrivbord och i bok-

hyllan finns mängder av litteratur med titlar som Democracy when the people are thinking och Democracy and disagreement. Forskning som beskriver vad som händer med demokratin när folk samtalar i grupp.

– Vi har många intressanta projekt kring demokrati och åsiktsbildning på gång – det återstår att se vilka som får finansiering och kan förverkligas. Vi är beroende av extern finansiering och vår största finansiär är Finlands Akademi.

När det gäller demokratin i Finland menar Marina Lindell att den för tillfället mår ganska bra. Men hon drar samtidigt paralleller till Norge där man diskuterar en skärpning av abortlagstiftningen och till länder som Ungern och Polen där det skett stora inskränkningar i yttrandefriheten. Länder som inte ligger speciellt långt borta. Men det finns också tecken på en motsatt utveckling, länder där demokratin gör framsteg – som Irland där man som bäst testat ett system med medborgarråd som får vara med och fatta viktiga beslut och som bland annat medverkat till den nya lagen om samkönade äktenskap. Även abortfrågan har nyligen varit på agendan för medlemmarna i det irländska medborgarrådet. →

Vetenskapen blir relevant först när den används.

Marina Lindell är sedan augusti 2018 forskare vid Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi.

Demokratifrågor är Marina Lindells specialintresse.

Institutet för samhällsforskning

❖ Självständig enhet vid fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi vid Åbo Akademi, kallas Samforsk. Har verksamhet både i Vasa och Åbo.

❖ Leds av föreståndare **Kimmo Grönlund**, forskningschef **Lauri Rapeli** och forskaren **Marina Lindell**.

❖ Sysselsätter cirka 16 personer.

❖ Specialkunnande: Frågeundersökningar och experimentell forskning. För tillfället koordinerar institutet den nationella valundersökningen. Också känd för den finlandssvenska barometerundersökningen.

Källa: Samforsk

” *Det har alltid gjorts en massa bra arbete här, men vi har varit dåliga på att berätta om det.*

– Även hos oss kunde vi vara bättre på att lyssna både på medborgare och på experter i beslutsfattandet. Men för vår egen del är jag mera rädd för att valdeltagande ska sjunka ytterligare. Nu inför riksdagsvalet har vi den situationen att förtroendet för regeringen är ganska lågt, så det kan hjälpa till att få folk till vallokaler. Men överlag är det här vår stora utmaning.

Som nyutnämnd forskare på Samforsk har den egna forskningen fått komma i andra hand – åtminstone nu till en början. Marina Lindell har i höst jobbat med processerna inom enheten, med att skapa kontakter med gästforskare och hitta nya samarbetspartners. Men också med institutets synlighet utåt.

– Forskningen och de slutsatser vi kommer fram till blir relevant först när samhället och medborgarna kan använda dem, säger hon.

Ett exempel är den språkbarometer som utfördes 2016 och som visade att språklimatet i Jakobstad försämrats

och att stadens finskspråkiga minoritet känner sig förfördelad. De lokala beslutsfattarna tog resultatet till sig och nu ordnas olika former av medborgarforum för att stärka de finskspråkigas ställning och ge dem möjlighet att själva påverka sin situation.

Men att nå ut i dagens informationsflöde är inte så enkelt. Ett problem är alla självutnämnda experter som uttalar sig i alla slags forum. Det hänvisas ofta till forskning, utan att det finns någon vetenskaplig grund för påståendena. En bra tumregel – enligt Marina Lindell – är att urvalet ska vara slumpmässigt och representativt för hela befolkningen. Och det bör alltid finnas en kontrollgrupp att jämföra med. Speciellt i medicinska sammanhang är detta viktigt.

– Det är lite samma sak med en del undersökningar som presenteras i media. Om en tidning eller en radiostation gör en egen undersökning drar de ofta lite för stora växlar på resultatet. Eftersom urvalet baseras på självse-

lektion – att man själv väljer att svara – är resultatet inte representativt för hela befolkningen. Visst, man kan säga att kanalens lyssnare tycker så, men inget mer.

I arbetet med att synliggöra forskningen och i synnerhet Samforsks arbete har Marina Lindell inte bara skapat en ny hemsida, utan också både ett Twitter- och ett Facebookkonto där man under hösten kommer att presentera alla som jobbar på Samforsk.

– Det har alltid gjorts en massa bra arbete här, men vi har varit dåliga på att berätta om det. Jag anser att vi ska finnas tillgängliga där vår publik och våra samarbetspartners finns. Och framför allt ska vi berätta om det viktiga arbete vi gör.

Ett annat sätt att förankra forskningen som Marina Lindell tror starkt på är att ta med externa samarbetspartners redan från början. Att låta till exempel kommuner, organisationer eller föreningar vara med och hjälpa till att formulera frågeställningarna enligt sina egna behov.

– På det sättet blir kunskapen också användbar på ett helt annat sätt. Forskare ska inte sitta i sin egen bubbla, det tänket är gammaldags. ■

Goda råd till Finlands president

Vid röjning bland sparade tankvärdheter dök där upp några gamla bortglömda dokument riktade till rikets president. Ett antal finskspråkiga lågstadielever i åldern 7–9 år har fått som uppgift att redogöra för vad medborgarna har rätt att vänta sig av rikets högsta styresman. De goda råden är bestämda, i några fall betydligt fördomsfriare än vad en del av deras äldre landsmän, kulturministrar och andra, i olika sammanhang gett uttryck för.

Detta gäller till exempel språkkunskaper. De unga skribenterna anser att presidenten bör se till att han lär sig att tala många språk. När han reser utomlands uppmanas han tala engelska så bra han bara kan. Med Sveriges kung skall presidenten tala svenska eftersom det är det som kungen bäst förstår. Presidenten hinner inte lära sig alla världens språk men han skall göra så gott han kan eftersom han ofta är på resa.

Det är också viktigt att han under den tid han är borta anförtror rikets angelägenheter åt en pålitlig person.

Att medborgarna i vårt land har en förtroeligare inställning till sin president än i många andra republiker framgår när en yngling uppmanar presidenten att något tag komma på besök. Han förklarar sig beredd att i så fall steka plättar åt honom. Den unge plättstekaren påminner också om hur viktigt det är att borsta tändarna även om man är president.

Det är uppenbart att de här unga skoleleverna är måna om att deras president i alla sammanhang skall göra ett gott intryck. Han skall gå i tid och lägga sig, inte titta på skräckfilmer och inte ha skrynkliga kläder. I den mån de sakerna hänger ihop ser kanske skribenten för sitt inre öga en president som somnar framför tv:n med kläderna på.

Presidenten hamnar ofta att gå på möten men bör då undvika att sitta och snaska på tuggummi. I de sammanhangen utdelas också ett annat råd. I motsats till vad den hädangångne romerske kejsaren Claudius' livläkare i tiden rådde sin höge patient anser 2000 år senare en yngling på 7 år, att Finlands president vid möten och sammankomster bör hålla inne med väderspänningar och liknande besvär tills mötet är avslutat.

För flera av barnen förknippas presidentskapet med självständighetsbaler och andra festligheter. En yngling uttalar ett önskemål att presidenten skulle lära sig att dansa moderna danser bra i stället för att hålla sig till sådana från 60-talet.

Och så till privatlivet: Presidenten skall sitta rak i ryggen när han äter, han skall vara försiktig i trafiken och akta sig för att tilltala vilt främmande människor. Han borde äta gröt varje dag och inte kommendera sina undersåtar för mycket. Han skall vila så att han orkar med jobbet, inte hetsa upp sig i onödan och högakta också utländska människor.

Och till sist ett direkt tilltal: Bästa president! När du nu har blivit president skall du komma ihåg också dem som inte är presidenter.

I dag har de här unga personerna redan ett antal gånger haft möjlighet att själva delta i presidentval. I den mån de minns de krav de som sjuåringar ställde, kunde det vara intressant att veta i vilken mån de upplever att deras förväntningar infriats.

Anna Lena Bengelsdorff

HAR VERKAT SOM LÄRARE I HISTORIA, SAMHÄLLSLÄRA OCH NATIONALEKONOMI VID FLERA SKOLOR I HELSINGFORS.

*Bästa president!
När du nu har blivit
president skall du
komma ihåg också
dem som inte är
presidenter.*

1.

3.

Bokmässan i Helsingfors:

Ny och fräsch monter för SFV

Text *Benita Ahlnäs* ~ Foto *Benita Ahlnäs, Rabbe Sandelin, Pia Pettersson*

Bakom den kryptiska siffer- och bokstavskombinationen 6m64 återfanns SFV:s nya och fräscha monter under Bokmässan i Helsingfors i slutet av oktober. Montern var utformad enligt principen "less is more": fokus var på SFV:s aktuella höstböcker *Sigrig Schauman - med palett och penna* av **Camilla Granbacka** och *Rafael Karsten-bland indianfolk i Sydamerika* av **Raili och René Gothóni**.

På en intilliggande hylla kunde man bekanta sig med SFV:s tidigare utgivna biografier. Därtill två länsstolar för litterära samtal och en skål med karameller (som regelbundet måste fyllas på), kulspetspennor, och bornerande vatten; ett livselixir för alla törstiga mässbesökare.

Den nya montern och SFV:s lätt uppdaterade grafiska look till ära var SFV:s mässvärdar, som jourade i dagarna fyra, iförda nya skjortor och västar med SFV:s logo. ■

1. René och Raili Gothoni med sin nyutgivna bok i SFV:s monter.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

3. Peik Henriksson intervjuar Camilla Granbacka. 4. Kommer i SFV-montern. 5. Bo Lönnqvist och Marianne Schauman firar utgivningen av SFV-biografen över Sigrig Schauman. 6. Riko Eklund och Sören Lillkang bekantar sig med SFV:s nya webbplats tillsammans med Johan Aura. 7. Calle Grönberg, Lorenz Brunnberg och Camilla Nordblad med SFV:s aktuella höstböcker. 8. Ordförande för SFV:s biografikommitté Gustaf Widén tillsammans med styrelseledamot Stig-Björn Nyberg. 9. Wivan Nygård-Fagerudd, ombudsman Sonja Ollas-Airinen från Kulturfonden. 10. Anna-Lena Bengelsdorff och Sture Lindholm. 11. SFV:s mässvärdar Camilla Nordblad, Christine Skogman och Rabbe Sandelin.

Mr Förening

Text & Foto Rabbe Sandelin

Stefan Andersson, en av grundbultarna i SFV:s studiecentral och Föreningsresursen, gick i pension i november. Hans specialgebit var föreningsteknik och ekonomi, och han kan se tillbaka på både tekniska och samhällliga förändringar, vilka båda påverkat föreningslivet.

Det var egentligen en slump att Stefan Andersson på 1980-talet började jobba med föreningar och organisationer, med inriktning på föreningsteknik och ekonomi.

– Jag är inte ekonom, utan gammaldags socionom, det vill säga pol.kand. Som ung drömde jag om att bli meteorolog, men jag hade inte tillräckligt med matematikkunskaper för att söka in där. Någon slags kommunal bana kunde också ha blivit verklighet, jag hade några vikariat i Kyrksläotts kommun innan vägarna förde mig till landskapsförbundet.

Stefan Andersson arbetade flera år som landskapssekreterare i det kommunsamarbete som var organiserat som Nylands svenska landskapsförbund. I praktiken skötte han länge hela förbundets administration inklusive förbundets ekonomi, ända fram till att förbundet för tjugo år sedan sammanslogs med andra förbund till Syd-kustens landskapsförbund r.f.

– Då blev det aktuellt med en flytt, och det blev ekonomichefsposten på Svenska studiecentralen, som idag

kallas SFV:s studiecentral. SFV:s dåvarande kanslichef Christoffer Grönholm kände till mig från förr, eftersom han var ordförande för landskapsförbundet.

INTENSIVA ÅR. Att jobba med ekonomi intresserade Stefan mer än att arbeta med intressebevakning.

– Intressebevakning är ganska otacksamt. Ekonomiarbete har klara gränser och regler, vilket jag gillar.

Det blev ändå fråga om mycket arbete. Flytten skedde samtidigt som Studiecentralens verksamhet växte ordentligt. Man initierade många projekt som handlade om landsbygdsutveckling, och även många EU-projekt. Och så kom arbetsverkstäderna med i bilden. Det blev intensiva år, med mycket personal och många löneutbetalningar.

– Studiecentralens bokföring hade dittills skötts på banken, men nu märkte man att det arrangerandet inte räckte till. Så det blev en av mina uppgifter.

FÖRENINGRESURSEN STARTAR. Föreningsresursen som tjänst växte fram efter det att Studiecentralen ordnade kurser i föreningsteknik och föreningsekonomi.

– Vi märkte att det fanns ett stort behov av rådgivning. Ingrid Ojaluoma samlade material till föreningskurserna, men det var fråga om ett tidsbundet projekt, så då det projektet var färdigt fortsatte den anställda personalen att dela med sig av kunskaperna, berättar Stefan Andersson.

Det hela sammanföll med de första stegen ut på webben, så det föll sig naturligt att lägga ut materialet där – som fortsättningsvis uppdateras på adressen www.foreningsresursen.fi

– Sebastian Gripenberg och rektor Björn Wallén tog hand om biten som handlade om att inspirera till föreningsliv, medan jag gav råd gällande bokföring och ekonomi. Lite senare var jag bland annat Help Desk för bokföringsprogrammet Fortnox, som erbjöds förbunden i samband med att man startade Föreningshuset, som senare döptes om till Webbhuset.

INSPIRATION OCH STÖD TILL FÖRENINGSLIVET. Stefan Andersson säger att denna uppskattade gratisrådgivning från SFV:s håll sammanfaller perfekt med Studiecentralens syfte: att inspirera och stöda medborgarsamhället. →

Tidigare rektorn för SFV:s studiecentral Björn Wallén berättar anekdoter från Stefan Anderssons tid på Studiecentralen. Ted Österman, Hedvig Stenman och Christina Lång.

Ett uppdrag som kanske bara blir viktigare hela tiden.

– Motsättningarna och den allmänna polariseringen i samhället och politiken ökar. Tyvärr syns trenden också i föreningslivet. Min känsla är att folk idag avgår från sina poster efter minsta motgång, medan man förr – även efter heta debatter – fogade sig i majoritetsbesluten.

Den allmänna tidsbristen är kanske ändå den största boven.

– Många har så mycket andra aktiviteter, och så skall man ännu ta hand om barnens aktiviteter. Även samhällsförändringar påverkar. Då herrarna förr kunde vika all sin fria tid åt förenings-

liv, delar man naturligtvis idag på vardagsstressen.

Stefan Andersson säger att det förr även ansågs önskvärt att personer i framstående positioner till exempel i affärslivet, samtidigt skulle vara politiker och påverka via olika föreningar. Sådana starka kopplingar och jävsproblem ser man inte positivt på idag, och det är bara bra.

ÄVEN STÖD FRÅN MYNDIGHETSHÅLL. Utmaningarna till trots är Stefan Andersson ändå inte rädd för att föreningslivet helt tar slut.

– Aktiviteten visas av att Förenings-

resursen hittills i år fått in över 160 frågor. Alla kom visserligen inte till mig, utan även till kollegan Sebastian Gripenberg. Många av frågorna gäller inte ekonomi och bokföring, utan förenings teknik. EU:s persondatalagstiftning GDPR har till exempel vållat mycket huvudbry ute på föreningsfältet.

– De kommersiella konsultbolagen skrämmer gärna upp föreningsaktiva genom att måla upp allvarliga, men oftast ganska hypotetiska konsekvenser.

Enligt Stefan Andersson blir det ganska motsägelsefullt och svårtolkat för föreningsaktiva, eftersom man samtidigt från myndighetshåll försöker gör

föreningslivet enklare, genom att till exempel förenkla anmälningsprocedurer och minska revisionskraven för mindre föreningar.

– Det fanns till och med förslag på att luckra upp kraven på fysiska årsmöten. Det förslaget föll ändå tillsvidare i riksdagen. Men med vissa villkor kan man redan idag ordna möten på distans eller virtuellt. Men man måste bland annat säkra att alla deltagare kan reagera på möteshandlingarna, och få möjlighet att uttala sig.

Stefan Andersson påminner om att de strikta årsmötesreglerna inte gäller styrelsens arbete. Där är det fritt fram

att ordna ett möte virtuellt, eller som e-postmöte.

– Det som inte är riktigt korrekt är att ordföranden ringer runt turvis till styrelsemedlemmarna. Då kan de enskilda medlemmarna inte med säkerhet veta vad som sagts till de andra medlemmarna.

ENORM TEKNISK UTVECKLING. Den tekniska utvecklingen har varit enorm under Stefan Anderssons arbetskarriär. Datorerna började komma med i början av 1990-talet, medan Windows lite senare stod för den stora revolutionen. Idag ser det papperslösa kontoret faktiskt ut att småningom bli en verklighet.

– För studiecentralsverksamheten har den största förändringen varit att föreningarna kan anmäla och redovisa sina kurser utan kvitton och långsam postgång via nättjänsten ”Kurre”, som helt byggts upp av SFV:s IT-kunniga **Kenneth Rönnkrans**.

Datatekniken och webben har för snabbat och effektiviserat mycket. Stefan Andersson säger att man inte längre behöver ödsla arbetstid på att stå och köa till exempel i banken, även om det mesta i grund och botten är sig likt när det gäller till exempel regler för stats-

tats, och vars egendom enligt stadgarna tillfallit SFV.

– Det är klart att även föreningar har en livslängd. Enbart av nostalgiska skäl skall man inte hålla dem vid liv, om det inte längre finns personer som är intresserade av verksamheten. Man måste ha mod att avsluta sådant som inte längre fungerar.

Stefan Andersson har också upplevt motsatsen: att föreningar som länge fört en slumrande tillvaro, eller till och med avslutats, startat på nytt.

– Många vaknade säkert då PRH gick ut med sitt ultimatum. Och i föreningsregistret är det enkelt att kolla upp en förenings status – det kostar några euro att få en kopia på stadgarna.

Stefan Andersson påminner föreningarna om att de enda stadgar som gäller, är de som finns registrerade hos PRH – inofficiella överenskommelser eller stadgändringar som inte godkänts av föreningens årsmöte är inte i kraft.

”HUNDRAÅRSJUBILEUM” FÖR SFV ÅR 2019. I Finland inleddes arbetet på ett föreningsregister efter självständigheten. Den tsartida senatens godkännande av föreningen Svenska folkskolans vänner från 1882 omvandlades 11.6.1919 till en

” *Man måste ha mod att avsluta sådant som inte längre fungerar.* ”

bidrag. Nu behövs bara att verifierat och kvitton blir helt digitala – då har man nått fram till målet.

VÅGA AVSLUTA. För några år sedan rensade patent- och registerstyrelsen bort föreningar som inte på flera årtionden skickat in några uppgifter om verksamheten. Även SFV:s arkiv pryds av några små arkivsamlingar från finlands-svenska föreningar som i tiderna avslu-

registernotering i det nya registret, med nummer 36. Ännu verksamma Kristillinen Taideseura ry har nummer 1.

– Detta märkesår och datum är säkert värt för SFV att notera, även om SFV kanske inte skall gå ut och kalla sig hundraårsjubilar. Nästa år har det också gått hundra år sedan Studiecentralsverksamheten inleddes, i och med att SFV:s föreläsningsbyrå startade 1919. ■

Föreningsresursen upprätthålls av SFV och här hittar du fakta, tips, råd och svar på frågor gällande olika aspekter av föreningsliv i Svenskfinland. www.foreningsresursen.fi

Sebastian Gripenberg

SPECIALSAKKUNNIG, ANALYS OCH UTVÄRDERING

GDPR för den lilla föreningen

EU:s dataskyddsreform trädde i kraft med buller och bång i slutet av maj. Många företag och organisationer hade bråda dagar med att sätta sig in i reformen och försöka reda ut vad det hela i praktiken innebär. Efter det har det varit tystare kring GDPR.

EU:s dataskyddsförordning (GDPR) är gällande lag i Finland sedan den 22 maj 2018. I skrivande stund har Finlands kompletterande lagstiftning, den planerade dataskyddslagen inte ens behandlats färdigt i riksdagen. Det har inneburit en märklig situation i landet där lagen gäller, men myndigheterna inte ännu har haft befogenhet att övervaka efterlevnaden till alla delar. Dataskyddsreformens nationella bestämmelser torde träda i kraft före årets slut.

SFV OCH GDPR. GDPR är en komplex och omfattande helhet som är svår att sätta sig in i. Den information som finns är till övervägande del mycket allmän och det finns inte särskilt mycket information som skulle rikta sig specifikt till föreningar. SFV har som en del av sitt arbete inom den fria bildningen strävat att fylla de här luckorna. På www.foreningsresursen.fi har vi samlat grundläggande information om GDPR. Där finns också en möjlighet att ställa frågor. SFV har också under 2017 och 2018 hållit närmare 30 informationstillfällen med en sammanlagd publik på över 1000 personer.

GDPR FÖR DEN LILLA FÖRENINGEN. Styrelsen är det förvaltande organet i en förening och ansvarar för att föreningen följer lagar och gällande regler. Det är alltså styrelsen som måste vara aktiv i GDPR-arbetet. Här följer en kortfattad arbetslista för som en liten förening kan använda sig av för att anpassa sig till den nya lagstiftningen:

1 Börja med att analysera nuläget i föreningen. Vilka personuppgifter har föreningen? Hur samlas de in? Hur sparas de? Vem kommer i kontakt med uppgifterna? Skriv ned alla grundläggande fakta kring arbetet med personuppgifter i föreningen och se till att dokumentet behandlas i styrelsen och protokollförs.

2 Gå sedan igenom nuläget och fundera vilka moment som är onödiga. Vilka uppgifter behövs egentligen inte? Hur kan processen förenklas? Många föreningar har

mycket logiska processer så det här borde inte vara ett stort problem i de flesta fall. Bestäm vad som behöver göras och skapa en arbetsplan för GDPR-arbetet.

3 Föreningen måste fastställa rättslig grund för alla de moment där personuppgifter behandlas. I korthet kan sägas att GDPR medger sex möjliga rättsliga grunder av vilka tre är tänkbara för föreningar i normala fall: samtycke, rättsliga förpliktelser och berättigat intresse. För medlemsregistret och bokföringen gäller till exempel att de är rättsliga förpliktelser då föreningslagen och bokföringslagen reglerar saken. Berättigat intresse förutsätter att föreningen kan demonstrera konkret att föreningens intresse att behandla vissa personuppgifter väger tyngre än den enskilda personens rättigheter i frågan.

4 GDPR nämner också en uppsättning principer för behandlingen av personuppgifter och en rad rättigheter som den registrerade har i förhållande till den som innehar personuppgifterna. Det väsentliga är att föreningen skall kunna påvisa att den uppfyller kraven. Det är därför viktigt att noggrant dokumentera och protokollföra allt arbete som görs i samband med GDPR.

5 En konkret sak som föreningen måste vara uppmärksam på är information som enligt artikel 13 i GDPR skall ges till den registrerade då personuppgifterna tas emot. Artikel 13 påminner om det som tidigare hette registerbeskrivning. Det begreppet finns inte längre med i GDPR, men en förening kan gott kalla sin information enligt artikel 13 för registerbeskrivning. Begreppet är tämligen bekant och syftet är likartat. På Föreningsresursen finns en detaljerad handledning för hur den här informationen kan sammanställas med tanke på i första hand medlemsregistret.

6 GDPR-arbetet tar inte slut bara för att man har gått igenom den här listan och uppfyllt allt till punkt och pricka. Arbetet med att värna om enskilda föreningsmedlemmars personuppgifter är ett fortlöpande arbete. Det rekommenderas att föreningens styrelse åtminstone en gång per år går igenom allt som gäller GDPR. Kom återigen ihåg att skriva ned, dokumentera, protokollföra och att följa upp fattade beslut.

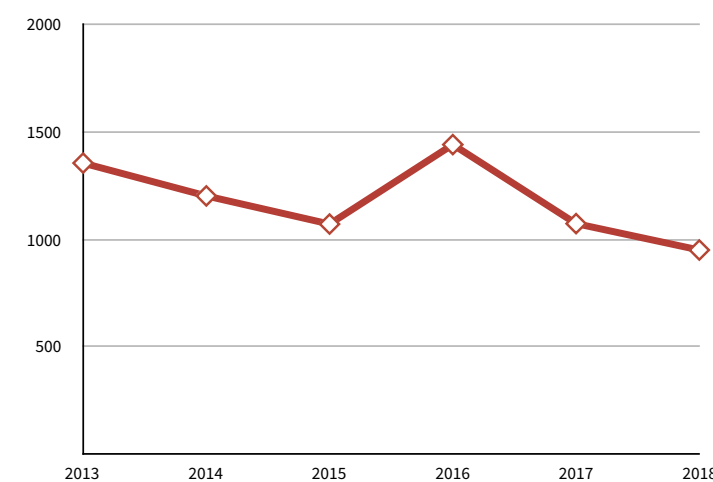
§ 2 ENLIGT SFV:S STADGAR

Svenska folkskolans vänner r.f. har till ändamål att främja bildningsarbetet bland Finlands svenska befolkning genom att understödja skolor, barnträdgårdar och bibliotek, utge studieunderstöd ävensom stödja andra former av finlandssvenska bildnings- och kultursträvanden. Föreningen har rätt att mottaga gåvor, vilka avse att gagna dess verksamhet i det svenska bildningsarbetets tjänst.

SFV:S EGET KAPITAL 31.12.2017:	MEDLEMMAR I SFV:S UNDERSTÖDSFÖRENING	MEDLEMMAR I SFV	SFV:S FONDER
102,3 miljoner euro	7532 st	349 st	421 st

BEVILJADE ALLMÄNNA BIDRAG SEPTEMBEROMGÅNGEN 2018	
Finlandsvensk identitet	99,750
Samarbete över språkgränser	38,950
Evenemang (bildning eller kultur)	65,600
Verksamhetsbidrag för förbund	142,500
	346,800

ANTALET ANSÖKNINGAR, ALLMÄNNA BIDRAG 2013-2018

LÖPANDE ANSÖKNINGSTID
Från och med december 2018 kan man ansöka om projekt för 2019-2020. Mer information: www.sfv.fi/bidrag

MEDLEMSKAP I SFV
Medlemskapet i SFV:s understödsförening kostar 15 euro/år. Till förmånerna hör SFV-magasinet, årsboken SFV-kalendern samt som ny medlem en bok ur SFV:s skriftserie. Dessutom får SFV-medlemmar rabatt på böcker från Schildts&Söderströms.
Adressförändringar. Meddela oss din nya adress via www.sfv.fi/medlem, per e-post sfv@sfv.fi eller ring 09-6844 570.

DONATIONER OCH TESTAMENTER
Vill du vara med och stöda det bildnings- och kulturarbete som SFV gör? Kontakta kanslichef Johan Aura, johan.aura@sfv.fi eller 040-3559 935.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Text Tove Fagerholm

NY VÄRLD PÅ GAMMAL GRUND

Författare från Nigeria

Under flera månader har jag ägnat nästan all lästid åt författare från Nigeria. Jag förvillade mig in i floden Nigers väldiga delta, harmattans obarmhärtiga vind plågade mig, en glödande sol slungade ut sin hetta. Den stillastående luften var mättad av dofter och damm. Larmet från marknadsplatsen blev öronbedövande. Från fängelset nådde mig de torterades skrik. Krig och övergrepp, maktmissbruk och korruption gjorde mig förkrossad. Osaliga andar härskade över natten. Okända gudar talade i gåtor jag inte kunde tyda. Jag höll på att drunkna i litteratur men kunde inte sluta läsa.

Förbundsrepubliken Nigeria är Afrikas folkrikaste stat med drygt 190 miljoner invånare. Det är ett multietniskt samhälle bestående av drygt 250 olika folkgrupper. De tre största och dominerande folkgrupperna är det över-

vägande muslimska hausa-fulani i norr, yoruba i väster och igbo i öster. Flertalet yorubaner och igboer är kristna. Engelska är officiellt språk och det språk de flesta författare använder. Därför är det lätt att få tag på litteratur från Nigeria. Många böcker är dessutom översatta till svenska. I detta litterära överflöd har det varit svårt att välja ut bara ett fåtal, eftersom nivån ofta är anmärkningsvärt hög, budskapet angeläget och bildspråket sällsamt.

Nigeria har uthärdat våldsam diktatur och inbördeskrig. Samhället har präglats av terror, korruption och exploatering. Myterna har förstummats, traditionerna glömts, gemenskapskänslan har ersatts med skyddslös ensamhet. Inom konst, musik och litteratur spirar drömmen om ett levande Afrika där människor och natur lever i harmoni. Jag har sökt författare som vill bygga en ny värld på gammal grund, det uråldriga Afrika med blicken riktad mot framtiden.

Chinua Achebe föddes i staden Ogidi i Igboland på den östra sidan av floden Niger, där britterna etablerade handels- och missionsstationer på 1860–80-talet. Hans far var lärare i den lokala missionsskolan. Fadern och farfadern var bland de första som övergick till kristendomen och de tog skarpt avstånd från igboritualerna. Modern överförde emellertid igbokulturens rika berättartradition till sonen. Fadern försåg honom med västerländska klassiker.

Under sina studier vid Nigerias första universitet i Ibadan vaknade Achebes kritik mot hur Afrika skildras i västerländsk litteratur. Han bestämde sig för att bli författare för att porträttera afrikaner som varken är ociviliserade vildar utan människor med djupa rötter till en rik och mångskiftande kultur. Han övergav studierna i medicin och började studera engelska, historia och teologi. Samtidigt började han skriva.

Under Biafrakriget (1967–70) engagerade Achebe sig starkt för Biafra och han undgick med knapp nöd att kastas i fängelse, men hans hem totalförstördes.

Achebes debutroman *Allt går sönder* intar en särställning i afrikansk litteraturhistoria. Ingen annan afrikansk roman har sålt i så stora upplagor. Bara den engelska upplagan har gått ut i mer än tre miljoner exemplar, och den har översatts till femtiosju språk och är därmed den mest översatta afrikanska romanen genom tiderna. 1958 när han försökte få manuskriptet antaget refuserades det av flera förlag med motiveringen att det inte finns någon marknad för afrikansk litteratur. I dag listas den som en av 1900-talets bästa och viktigaste böcker och Achebe har fått epitetet *den afrikanska litteraturens fader*. Många författare, till exempel Nobelpristagarna **Wole Soyinka** och **Tony Morrison** säger sig ha inspirerats av *Allt går sönder*. **Nelson Mandela** har refererat till Achebe med orden ”*i hans sällskap föll fängelsemurarna ner och han gav mig kraft att fortsätta kampen mot apartheid.*”

Handlingen är förlagd till den fiktiva byn Umuofia i Igboland i östra Nigeria i slutet av 1800-talet. Huvudpersonen Onkwo börjar med två tomma händer men skaffar sig anseende och förmögenhet genom sin duglighet. Han håller hårt på gamla traditioner och bekämpar det västerländska inflytandet som kommer via missionsstationen. Han är en afrikansk shakespearegestalt och hans liv blir en tragedi av shakespeariska mått.

Achebe skapar en motbild till en ensidig och stereotyp afrikabild. Genom att visa hur det traditionella livet i igbo-

Chinua Achebe
FOTO: WIKIPEDIA / STUART C. SHAPIROWole Soyinka
FOTO: WIKIPEDIA / FRANKIE FOUGANHIN

samhället var fyllt av värdighet och mening återuppräftar han afrikabilden också för afrikanerna själva. Eftersom han fått en kristen uppfostran kan han hålla en objektiv distans i skildringen av igbokulturen och de religiösa riterna. Han förmår se att ingen levande kultur är statisk, förändring är en del av livet. Han hänvisar gärna till ett igbotalesätt: *Ingen kan ha rätt hela tiden, ingen enskild idé kan vara riktig i alla sammanhang.*

Termitstackar på savannen, Achebes femte och sista roman, skrevs trettio år efter det stora genombrottet. Det är en modern roman förlagd till den fiktiva staten Kangan. I centrum står diktatorn Sam och hans ungdomsvänner Chris och Ikem och deras flickvänner Beatrice och Elewa.

Korruption och makthunger skildras med lysande ironi. Chris och Ikem försöker förgäves påverka diktatorn i demokratisk riktning. Upplösningen är djupt tragisk, men slutkapitlet bärs trots allt en ton av hopp och framtidstro.

Jag funderade mycket över romanens titel, handlingen är huvudsakligen förlagd till Lagos. Först mot slutet av berättelsen går färden över savannen, där termitstackarna framträder med sublim symbolisk laddning.

”Liksom termitstackarna på savannen överlever för att berätta för savannens gräs om fjolårets gräsbränder, så överlever det fria ordet dem som förtrycker det. (Barbro Bordström Rideus)”

Achebe skriver: *Ondska är aldrig enbart ond och godhet är ofta behäftad med själviskhet. Vad helst du än är är aldrig nog, du måste finna en väg att acceptera någonting från den andra sidan för att rädda dig undan självrättfärdighet och extremism.*

Romanen blev listad för Bookerpriset men det gick till en annan författare.

Chinua Achebe tilldelades Man Booker International Prize 2007 som erkänsla för det storartade arbete han outtröttligt uträttat för den afrikanska litteraturen. Förutom de fem romanerna har han skrivit en strid ström av essäer och politiska kommentarer, noveller, poesi och barnböcker. Han har varit en radoröst som ingett många styrka och hopp. Han blev en stämma hela världen lyssnade till.

Wole Soyinka, fyra år yngre än Achebe, kommer från en yorubafamilj i Abeokuta i västra Nigeria. Också han studerade engelska och historia vid universitetet i Ibadan. Han fick

sedan ett stipendium för studier vid University of Leeds. Under studietiden skrev han sina första pjäser. Yorubafolkets kosmologi och gudavärd, de religiösa ritualerna och festerna där förfädernas andar visar sig visualiseras genom maskspel med dramat som uttrycksform. Kanske arvet från yoruba förklarar Soyinkas tidiga intresse för teater. Hans insatser inom teatern är banbrytande. Han har verkat som skådespelare, regissör och producent. Hans skådespel har satts upp av många teaterhus runtom i Afrika, men också i London, Paris och New York. I Nigeria fick han en professur i dramakunskap vid universitetet i Ife.

Under Biafrakrisen försökte han finna en fredlig lösning, vilket sågs som ett ensidigt ställningstagande för Biafra. Han fängslades och satt 22 månader i isoleringscell. Han lyckades skriva dikter och regimkritiska texter trots att tillgång till böcker, pennor och papper förbjöds.

Oavbrutet har Soyinka angripit maktfullkomligheten och korruptionen i det nigerianska samhället. När hans fängelseskildring *The man died* publicerats tvingades han flytta utomlands, men han har återvänt till Nigeria efter varje exil så fort han kunnat för att fortsatte sin kamp mot diktaturen. Tidvis framtogs han sitt pass för att hindras från att lämna landet.

1986 blev Wole Soyinka Afrikas första Nobelpristagare i litteratur. Han räknas som en av Afrikas stora litterära frihetskämpar och opinionsbildare och är kanske den mångsidigaste och mest nyskapande av alla afrikanska författare. Romanerna känns aktuella, moderna och fullkomligt nutida. Han har också skrivit otaliga essäer. Hans skådespel har upprepade gånger utgivits i samlingsvolym. Hans poetiska produktion är starkt knuten till yorubakulturen. Det svenska urvalet *Oguns skugga* är inte lättläst, men **Östen Sjöstrands** förord ger god vägledning. Långsamt öppnar sig dikterna, magiska och rika på undertoner, suggestiva och fantasieggande.

Ännu väntar gryningens efterskrift, innesluten också i början, det korta solstyrda löftet om jordens förlåtelse.

Den självbiografiska *Aké - barndomsåren* är bästa tänkbara introduktion till Soyinkas författarskap. Den betraktas som en av Afrikas främsta barndomsskildringar. Aké är ett myllrande yorubasamhälle där Soyinka bodde under sina tolv första år. Här styr hans far överläraren Essay med fast hand men samhällets verkliga kraftcentrum är modern, Vilda Kristina med handelsboden.

Alldeles underbar är berättelsen om hur Vilda Kristina samlar stadens illitterära kvinnor och arrangerar läsundervisning med sin unga son som lärare. Soyinka berättar med värme och humor och blixtrande intelligens och helt utan sentimentalitet.

Isara – en resa kring min far är en fiktiv fortsättning på barndomsskildringen. När fadern dog ärvde Soyinla ett skrin med dagböcker, brev och mötesprotokoll. Härifrån hämtade han stoff till berättelsen om fadern och hans vänkrets. Handlingen utspelar sig på 1930-talet några år före och efter sonens födelse. Isara är en centralort för den gamla yorubakulturen. Fadern Essay skildras kärleksfullt, genom att skriva har sonen kommit nära denna framstegstroende, intellektuella och kloka man med häpnadsväckande kontakter till västerländska intellektuella utanför Afrika. Essay lyckas med konststycket att som varmt troende kristen ändå bevara essensen av kulturarvet från yoruba. I raden av nigerianska böcker jag läst vill jag speciellt rekommendera de här två böckerna av Soyinka för att de ångar av liv och äkthet samtidigt som de ger en respekt från berättelser om krig, maktmissbruk och våld.

Elechi Amadi är jämngammal med Soyinka. Han kommer från byn Aluu i regnskogen strax utanför Port Harcourt, ungefär 150 km från Chinua Achebes födelseort. De gick båda i samma gymnasium och studerade i Ibadan. De bar alltså med sig likartade historiska kunskaper och gemensamma erfarenheter av kolonialismen. Deras politiska strategier divergerade emellertid. Achebe var livet ut en hängiven igbo och Biafraanhängare, medan Amadi tillhörde folkgruppen ikwerre och var livrädd för att leva i ett självständigt Biafra där han räknade med att ikwerre skulle utsättas för förtryck. Ikwerre-enklaven är på alla sidor omgiven av Igboland.

Amadi studerade matematik och fysik vid universitetet och undervisade vid regeringens militärskola tills Biafrakriget bröt ut. Då fängslades han i flere repriser för att han inte ville samarbeta kring projektet ett självständigt Biafra. Han anslöt sig slutligen till den federala armén.

Författardebuten *Konkubinen* är en roman i Achebes anda. Här levandegör han ikwerrefolkets urgamla kultur och religion. Han tecknar en afrikansk by lösrückt från tiden. Det finns inga som helst spår av kolonialismens inflytande, ingenting västerländskt. Bysamhället är en egen värld i sig.

Jag läser med stor fascination, men kan inte låta bli att irriteras över ett berättargrepp med allt för mycket dialog. Det moderna talspråket motverkar känslan av tidlöshet och förtar något av berättelsens magi.

Följande roman, *De stora dammarna*, är en sorgsen och grym saga. Handlingen utspelar sig i Nigerdeltats regnskog, där två fiktiva byar tvistar om rätten att fiska i en fiskrik damm. Också här är berättelsen lyft ut ur tiden. Det är en rent afrikansk berättelse helt utan vita människor. Först på sista sidan tränger tiden in i berättelsen genom namnet på en dödsvallande sjukdom som härjar: spanska sjukan.

Berättelsen är starkt symbolladdad samtidigt som den är oerhört realistisk. Budskapet till nutiden är ett ställningstagande mot ett dogmatiskt patriarkalt system och mot religionens maktanspråk. Den patriarkala kulturen har förvandlats till religiös fundamentalism och leder till rätt, ohämmat våld präglad av oförsonlighet och girighet. Striden om dammarna ser jag som symbol för västvärldens exploatering av Nigerdeltat, inte på jakt efter fisk utan efter olja.

Kanske romanen mest av allt handlar om ett folk som i skuggan av tre katastrofer, nämligen det koloniala kriget 1883–1914, spanska sjukan 1919 och biafrakriget 1967–1970, försöker skapa sin egen identitet – och förlorar den. Kanske Amadis budskap till sitt folk är att nuet och framtiden måste byggas på gammal grund. I det förflutnas tragiska drama är ingen enbart offer, man är också medspelare.

Chimamanda Ngozi Adichie är förmodligen Nigerias mest kända kvinnliga författare idag. Hon har vuxit upp i en akademisk igbofamilj i universitetsstaden Nsukka. Vid 19 års ålder flyttade hon till USA för att gå i college. År 2008 blev hon Master of Arts i afrikanska studier vid Yale University. Numera delar hon sin tid mellan USA och Nigeria, där hon håller workshops i skrivande.

Adichie publicerade sin första diktsamling 1997 och följande år kom pjäsen *For Love of Biafra*. Romandebuten *Lila hibiskus* blev en kritikerframgång. Syskonen Kambili och Jaja har en far som är en samhällets stöttepelle. Han äger en tidning som oförtäckt kritiserar korruption och maktmissbruk, men hemma är han en bigott tyrann som misshandlar sin fru så hon upprepade gånger får missfall och de två syskonen lever i ständig skräck för brutala bestraffningar. Faderns religiösa katolska fanatism har tvingat familjen att bryta all kontakt med den åldrande farfadern. När fadern upptäcker att Kambili har ett porträtt av farfadern i sitt rum misshandlar han henne så svårt att fastern kräver att de två syskonen ska få bo hos henne. I hennes glada och kärleksfulla hem lär de sig ett nytt sätt att leva. Faderns maktfullkomlighet bryts också av myndigheterna som inte i längden kan tolerera en kritisk press.

Det internationella genombrottet kom med romanen *En halv gul sol*. Titeln syftar på den kortlivade nationen Biafras

Chimamanda Ngozi Adichie
FOTO: WIKIPEDIA/SLOWKING

Chigozie Obioma
FOTO: WIKIPEDIA/© 2016 LARRY D. MOORE

flagga. Romanen berättar om ett tvillingpar som växer upp i en privilegerad intellektuell miljö, men inbördeskrigets fruktansvärda händelser slår deras liv i bitar. Ideal och lojalitet testas och det som är allra viktigast framträder med större pregnans. Hur skapar man ett nytt liv på skärvorna från det förgångna?

Den tredje romanen *Americanah* bygger på Adichies erfarenhet av att studera och leva i USA. Tonåringarna Ifemelu och Obinze vill tillsammans lämna diktaturens Nigeria för att studera i drömlandet Amerika. För Ifemelu lyckas det. I USA upplever hon för första gången att hon är svart, plötsligt blir hon medveten om ras, hemma i Nigeria är hudfärg och ras något som aldrig problematiserats i hennes vardag. Nu möter hon till sin förvåning på både dold och öppen rasism och börjar skriva en uppmärksam blogg.

Obinze åker till Storbritannien, men utvisas för att han är papperslös. I Nigeria växer demokratiörelsen sig starkare och Obinze gör en framgångsrik karriär, han blir rik och bildar familj.

Då återvänder Ifemelu hem. När hon möter Obinzie blossar ungdomskärleken upp på nytt. Hur ska två mogna och ansvarsmedvetna människor forma sina liv? Valet är inte självklart. *Americanah* har nominerats för en rad prestigefyllda pris och vunnit flera av dem.

Novellsamlingen *Det där som nästan kväver mig* är den bok av Adichie jag själv ställer högst. Jag känner igen motiven från romanerna. I tolv noveller skildrar hon relationerna mellan män och kvinnor, mellan föräldrar och barn, mellan Afrika och USA. Novellens form kräver pregnans och ett fokus som alldeles uppenbart passar Adichie. Här kan hon inte förfalla till den mångordighet som ibland behäftar *Americanah*. Den politiska oron och våldet som ständigt ligger på lur skildras ur kvinnoperspektiv, lågmält och avslöjande. Hon skriver med skärpa och empati om kvinnor som försöker hävda sin rätt till ett bra liv trots orättvisor, fördomar och främlingskap. Ändå skildrar hon dem inte som offer, kvinnorna har en styrka som hindrar dem från att brytas ner. Achide eldas av sin vrede, alla borde känna vrede över de grova orättvisorna som drabbar kvinnorna bara för att de inte är män. Bakom vreden finns också hopp, hon tror på människans förmåga till förändring. ➔

Chigozie Obioma är det nyaste stjärnskottet i den nigerianska parnassen och har kallats Chinua Achebes arvtagare. Han växte upp med sju bröder och fyra systrar i Akure i sydväst i en trespråkig miljö. Han talar och läser igbo, yoruba och engelska. Numera lever han i USA där han är professor i litteratur och kreativt skrivande vid University of Nebraska-Lincoln. Han skriver romaner, noveller, poesi och essäer och har redan vunnit en rad pris och utmärkelser.

Roman *Fiskarmännen* blev en internationell succé och kom med på den korta listan för Man Booker Prize 2015. Nioåriga Benjamin, bokens berättarjag, är yngst av fyra nära sammansvetsade bröder som växer upp i 1990-talets Nigeria. Genom deras samhälle rinner en nedsmutsad flod som är förbjuden lekplats. När deras stränga far lämnar hemmet för att arbeta i en annan stad utvecklar bröderna en passion för att fiska. De blir naturligtvis upptäckta och straffas hårt. Fadern uppmanar dem att hädanefter endast fiska kunskap och gott uppförande. Fiskeutfärderna har emellertid fått ett förödande inflytande på bröderna. En dag hade samhällets galning kommit på dem vid flodstranden. Han uttalade en fruktansvärd förutsägelse: den äldsta av bröderna kommer att mördas av sin bror. Det blir en självförverkligande profetia som inte går att hejda. När Benjamin och brodern Sam ska hämnas på galningen, som med sina profetia har krossat familjen söker de inspiration ur Achebes bok *Allt går sönder*. Deras hjälte och förebild är den okuvliga *Onkowo*.

Obiomas berättargrepp är fängslande och personligt. Benjamin är djupt fascinerad av djur och förliknar familjemedlemmarna vid djur: Vår far var en örn. Jag var en malfjäril. David och Niemi var vita hägrar. Runt dessa djursymboler spinner han berättelsen. Det blir en djupt tragisk men ändå underbar skildring av igboliv, familjesammanhållning och kärlek och om hur trons makt kan vara förödande. Det är ett ödesdrama i Aischylos anda.

Barndomsskildringarna har ett speciellt skimmer hos de nigerianska författarna. Där kommer man vardagen och drömmarna nära. Whole Soyinka är den stora förebilden men **Ben Okri** är min personliga favorit:

Många av dessa kvällar, i min barndoms timme, berättade mamma historier för mig om akvamarinskimrande begynnelse. Under månens vita öga, under den indigofärgade himlen, i det gyllene ljuset av överlevnad i vårt lilla rum, lyssnade jag till visdomen i de gamla sångerna som pappa återgav med sin spruckna, stridsberedda röst. Hypnotiserad av de koboltfärgade skuggorna, av den paradoxala ultramarinlysande luften och av silverglansen hos de döda, lyssnade jag till glädjens hårda bilder. Jag lyssnade till sångerna om arbete och skörd och hjältarnas hemligheter. Där utanför blåste upprepningarnas vind så sakta över jorden.

(ur Den omätliga vägen)

Nigerianska författare på svenska:

- ❖ **Chinua Achebe** 1930 – 2013
Allt går sönder 1967, 2004
En folkets man 1968
Termitstackarna på savannen 1989
Inte längre hemma 2014
Guds pil 2015
- ❖ **Wole Soyinka** 1934 (Nobelpriset 1986)
Röster ur förändringen 1975
Laglöhshetens tid 1976
Mannen dog: anteckningar från fängelset 1977
Aké: barndomsåren 1983
Oguns skugga. Dikter 1986
Isara – en resa kring min far 1990
Du måste ge dig av i gryningen 2008
- ❖ **Elechi Amadi** 1934 – 2016
Konkubinen 2016
De stora dammarna 1915
- ❖ **Buchi Emerechta** 1944-2017
Det okända brudparet 1983
Brottningsmatchen 1983
En kvinna – en mor 1986
Andra klassens medborgare 1987
Destination Biafra 1988
Gwendolen 1990
Tvillingröster 1997
- ❖ **Ben Okri** 1959
Den omätliga väg 1993 (Man Booker Prize 1991)
När ljuset vänder åter 1994
Farlig kärlek 1998
- ❖ **Sefi Atta** 1964
Allt gott ska komma dig till del 2010 (2005)
- ❖ **Helon Habila** 1967
I väntan på en ängel 2002
Mäta tid 2010
- ❖ **Teju Cole** 1975 -
Öppen stad 2013
Varje dag är tjuvens dag 2015
Kända och underliga ting 2017
- ❖ **Chimamanda Ngozi Adichie** 1977 -
En halv gul sol 2007
Lila hibiskus 2010
Det där som nästan kväver dig 2011
Americanah 2013
Alla borde vara feminister 2015
Brev till en nybliven förälder 2017
- ❖ **Chigozie Obioma** 1986 -
Fiskarmännen 2016
Minoritetsorkestern 2018
- ❖ **Ayobami Adebayo** 1988-
Stanna hos mig 2017

Högaktuell klimat- och väderbok

MARCUS ROSENLUND

Väder som förändrade världen

Vetenskapsredaktören Marcus Rosenlund, känd från det populära radioprogrammet Kvanthopp, debuterar med en bok om hur klimatet och vädret påverkat historiens gång.

Här får du bland annat veta hur El Niño-fenomenet bidrog till Maya-kulturens undergång, varför Grönland heter Grönland och vad sambandet är mellan Edvard Munchs målning Skriet och vulkanutbrottet på Krakatau 1883. Samt hur vädrets makter hjälpte Englands flotta att betvinga den spanska armadan 1588.

Rosenlund förklarar svåra saker så att de blir glasklara. Han berättar med entusiasm och kunskap om väder och vind ett ämne som sysselsatt mänskligheten genom alla tider.

»Exakt vart vi är på väg med klimatet vet ingen ännu, men varifrån vi kommer har jag skrivit lite om i den här boken.«

Hjärtlig välkommen på JULPOPUP

i vår bokhandel, Snellmansgatan 13, Helsingfors 12.12 & 13.12 kl. 14–19!

Vi bjuder på glögg, pepparkakor, fantastiska bokfynd till galetbilliga priser och dessutom **alla årets böcker med hela 40% rabatt!**

Som SFV-medlem får du dessutom alltid 35% rabatt på allmän litteratur i vår nätbokhandel litteratur.sets.fi med kampanjkoden »Aktie123«.

SCHILDTS & SÖDERSTRÖMS

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND

FÄLTSKÄRNS BERÄTTELSE

Zacharias Topelius

ISBN 978-951-583-435-5
1777 sidor. Cirkapris 48 e. Även som fritt tillgänglig e-bok på sls.fi. Köp i Vetenskapsbokhandeln i Helsingfors (tiedekirja@tsv.fi, +358 9 635 177) eller beställ via SLS (info@sls.fi, +358 9 618 777).

■ Topelius succéroman beskriver 1600- och 1700-talet i Sveriges historia ur ett finskt perspektiv. Här skildras två släkters öden med bataljer, hovintriger, äventyr, hat och kärlek. Konflikten mellan å ena sidan adeln, å den andra borgare och bönder är central. Fältskärns berättelser formade flera generationers historieuppfattning i Finland och i Sverige. Läs dem oförvanskade och oförkortade!

BIRGITTAS BILDERBOK KNÄPPT OCH KNÄPAD AV FARBR. D.

Elmer Diktonius

ISBN 978-951-583-459-1
69 sidor. Cirkapris 15 e.
Köp i Vetenskapsbokhandeln i Helsingfors (tiedekirja@tsv.fi, +358 9 635 177) eller beställ via SLS (info@sls.fi, +358 9 618 777).

■ birgittas bilderbok är ett tidigare opublicerat album med fotografier och verser av modernisten Elmer Diktonius. Albumet gav han i gåva till femåriga Birgitta Enckell i början av 1930-talet. Diktonius var god vän med Birgittas familj och särskilt hennes far Rabbe Enckell. Albumet är en realistisk fotobok och en absurdistisk diktsamling med ett lekfullt modernistiskt språk.

VÄSTNYLÄNDSKA KULTURSAMFUNDET

PÅ ÄVENTYR I BRUKET - RUUKKISEIKKAILU

Laura Salama

ISBN 978-952-67742-7-5
55 sidor, inbunden. Pris 20 euro
Köp boken i Luckan Raseborg i Karis eller via nätet från sidan <https://holvi.com/shop/LuckanRaseborg/>

■ På äventyr i bruket Boken handlar om livet i Fiskars bruk i slutet av 1800-talet. Johanna går i en flickskola och på fritiden hjälper hon sin mor att städa herrskapets hem. Lasse har börjat som springpojke i maskinverkstaden och han går enbart i skola på söndagarna. 2-språkig bok, svenska och finska parallellt. Text och illustrationer av Laura Salama.

AFFÄREN VID VITSAND ÅR 1854 EN FOTNOT I KRIMKRIGETS HISTORIA

Magnus Cederlöf

ISBN 978-952-67742-8-2
263 sidor, inbunden. Pris 32 e
Köp boken på Luckan Raseborg i Karis, eller via nätet från sidan holvi.com/shop/LuckanRaseborg/

■ Vad hände vid Vitsand den 20 maj år 1854? Krimkriget för drygt 160 år sedan mellan västmakterna och Ryssland berörde också västra Nyland. Hangö udd var av strategisk betydelse i ett krig där drabbningarna ägde rum längs kusten. Den 29 maj 1854 kablade svenska Aftonbladet ut följande rubrik: Affär utanför Ekenäs. 500 ryssar sårade och dödade.

LITORALE

BIPACKSEDELN

Chris Nyström

ISBN 978-952-5045-98-7
84 sidor, pocket
Pris 29,50 e
Beställ på www.litorale.fi

■ BIPACKSEDELN är delvis skriven i form av brev till Chris Nyströms avlidna make. Deras samtal fortsätter, vilket ger plats åt känslor och reaktioner. Trots sitt personliga innehåll tilltalar boken på ett allmänt plan, och ställer berättigade frågor om slentrianmässig eller förhastad medicinering.

BÅTHUSET

Katariina Sewon

ISBN 978-952-7224-02-1
128 sidor, inbunden, illustrerad, färg
Pris 32,50 e
Beställ på www.litorale.fi

■ Båthuset är en praktisk faktabok där författaren har samlat befintlig information och historiskt bildmaterial. Hon har också fotograferat nya och gamla objekt och intervjuat personer som har byggt båthus. Huvudvikten i boken ligger på de traditionella konstruktionerna i skärgårdens båthus, reparation av dem och byggande av nya båthus.

KILA BOK

EN BARNDOM I BAGDAD

Mustafa Saeed Al Hashim

ISBN 978-952-67396-3-2
88 sidor, inbunden. 15 e
Beställ på info@kilabok.fi eller 044-5855157

■ Mustafa, en flykting från Irak presenterar på ett charmfullt, rättframt sätt barndomsupplevelser, familj och traditioner från sin hemstad. I boken möter vi ett annorlunda Bagdad än det vi upplever i dagens reportage från staden. Ett Bagdad som det var svårt att tvingas lämna.

EGET FÖRLAG

FLICKAN SKALL UPPLEVA HISTORIA - KERSTIN EKLUNDH F. FURUHJELMS MEMOARER

Riko Eklundh

ISBN 978-952-94-0803-0
184 sidor. Pris: 30 e
Köp i din lokala bokhandel eller nätbokhandeln boklund.fi

■ Kerstin Eklundh (1891–1984) skrev ner sina minnen med tanke på sin släkt. Då memoarerna gjordes för radio blev det succé. Barnbarnet, skådespelaren Riko Eklundh, gav minnena en röst och har redigerat materialet till en bok. Här ingår även ett unikt material fotografier och andra dokument. Boken innehåller även Rikos egna minnen. Kerstin Eklundh beskriver sitt liv på ett detaljrikt, charmerande sätt.

SLEF-MEDIA

SULTANENS ÅTERKOMST - EN ANALYS AV 2010-TALETS TURKIET

Torsten Sandell

ISBN 978-952-5578-73-7
200 sidor, mjukband. Pris 22 e
Beställ på slef-media@slef.fi

■ Ännu för några år sedan var det få som anade att Turkiet skulle välja riktning mot ett islamistiskt samhälle. Sakta men säkert håller Turkiet på att vända blicken från väst till öst, från norr till söder. Står vi inför gryningen av en ny era? Torsten Sandell, som de senaste åren bott i Turkiet, tecknar konturerna till de förändringar som ägt rum i landet på 2010-talet.

MATTS ANDERSSON, ARAP GROUP AB

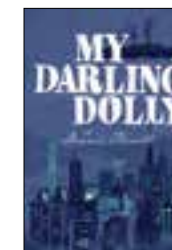
FARBROR OTTO - ÖVER BYGDEN SKINER SOL

Matts Andersson

ISBN 978-952-94-0445-2
264 sidor, häftad. Pris 29,70 e
Beställ av Matts Andersson / Arap Group Ab, Cygnæusg. 2 b 22, 00100 Hfrs, eller matts.andersson@baltcap.com, facebook.com/farbrorotto

■ Detta är den första biografien över Otto Emanuel Andersson (1879–1969). Skärgårdspojken Otto var musikolog och folklorist, förläggare och professor vid Åbo Akademi som ”slapp att bli student”. Han är den stora förgrundsfiguren inom musikvetenskap i Norden. Boken är rikt illustrerad.

FÖRLAGET SCRIPTUM

MY DARLING DOLLY

Dennis Rundt

ISBN 978-952-7005-56-9
304 sidor. Pris 33 e
Köp på boklund.fi

■ My Darling Dolly utspelas i Finland, USA och Sverige är en tidsresa genom ett händelserikt 1900-tal, en släktodysse som lärrikt och medryckande skildrar bluffkaruseller och längtan efter trygghet och tar ett nytt grepp i den finlandssvenska emigrantlitteraturen. Berättelsen om Dolly är en hisnande, stundom tragisk och till stora delar sann historia, skriven av Esters dotterson Dennis Rundt.

TOMAS VON MARTENS

DARWIN OCH GUD

Nick Spencer

ISBN 978-952-94-0876-4
200 sidor, pocket. Cirkapris 15 e
tomasvonmartens.fi, Adlibris, Akademiska bokhandeln, Sacrum

■ Ett djupt personligt porträtt om hur Darwin tänkte i frågor kring tro och evolution. Författaren presenterar rörande, trovärdigt och omskakande en av världshistoriens största vetenskapsmän. Darwin förlorade sin kristna tro, men hur och varför? Översättning från engelska och förord av Stefan Djupsjöbacka, mikrobiolog, lärare och präst.

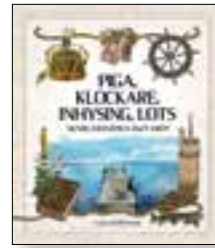

MIN RÄTT. ATT VARA BARN.
EN BOK OM BARNAS RÄTTIGHETER OCH
VUXNAS SKYLDIGHETER

Nina Immonen

ISBN 978-952-99337-7-8
150 sidor, limmad ryg. Cirkapris 22 e
Beställ på e-post
minratt.attvarabarn@gmail.com

■ Boken förklarar så konkret som möjligt vilka rättigheter och skydd barn har i lagar och i barnkonventionen. Boken erbjuder exempel på hur man kan prata om olika företeelser med barn i livets olika skeden, också svåra och känsliga. Skilsmässa, lojalitet, sociala medier, kroppslig integritet, natur, pengar, brott och körkort – och mycket annat.

**PIGA, KLOCKARE,
INHYSING, LOTS**
SKÄRGÅRDSÖDEN 1669-1809

Carina Wolff-Brandt

ISBN 978-952-68548-4-7
280 sidor, inbunden
Pris: 39 euro. Köp på www.adlibris.fi
samt i välförsedda bokhandlar i Finland.

■ I boken vävs en populärhistorisk skildring av storpolitiska händelser samman med fiktiva berättelser om verkliga människor som levt i Kyrkosundsskär i sydvästra Finlands skärgård, mitt i det svenska riket under de spännande och turbulenta tiderna 1669–1809. Bokens vackra illustrationer är gjorda av Jenny Wiik.

...ATT SE...

Gunilla Löfman

ISBN 978-952-5986-27-3
213 sidor
Pris 20 e
Köp i bokhandeln eller från Labyrinth Books www.labyrinthbooks.fi

■ Gunilla Löfmans bok har på ett fördjupande mjukt och samtidigt humoristiskt sätt åskådliggjort en verklighet som är främmande för många. ... att se ... är skriven med alla sinnen, suveränt formulerad med målande beskrivningar och personliga uttryck. Boken kan beställas både som pappersbok och som ljudbok i CD format.

I SKUGGAN AV GÅRDAGEN

Alf Snellman

ISBN 978-952-5986-25-9
244 sidor
Pris 20 e
Köp i bokhandeln eller från Labyrinth Books www.labyrinthbooks.fi

■ Alf Snellman berättar i sin nya bok om sin tid på Vasabladet. Det är en personlig berättelse, en berättelse om livet på en tidningsredaktion i Vasabotten i slutet av 1950-talet och början av 1960-talet. Det är också en berättelse om hur Snellman upplevde legenden Edvin Sundquist, som hade lett tidningen i fyrtiofem år.

COME NOI

Ann-Helen Attianese

ISBN 978-952-68381-9-9
72 sidor, häftad
Cirkapris 18 e
Köp i bokhandeln
eller via Boklund.fi

■ I Ann-Helen Attianeses sjätte diktsamling, come noi, undersöker författaren samspelet mellan människor som flyttar, som flyr, och andra som får vara rotfasta. Med skarp blick inringar Attianese vad som gör oss till människor och vad som händer när vi möter varandra.

NU SPRÄNGER VI TAKET

Christel Sundqvist

ISBN 978-952-68381-8-2
204 sidor, inbunden
Cirkapris 25 e
Köp i bokhandeln
eller via Boklund.fi

■ Flickgänget på 1980-talet, de permanentade håren, tonårsfyllorna. The Final Countdown och en längtan bort från den österbottniska småstaden. Allt minns Marre trettio år senare, när Vonne, vännen som aldrig svek, blir allvarligt sjuk. I romanen, skildras en innerlig vänskap som bär också när den ena måste lära sig dö och den andra fortsätta att leva.

MONICA VIKSTRÖM-JOKELA

Bärtil och knytikalaset

ISBN 978-951-550-848-5
34 sidor, inbunden. Pris 19,90 e
Köp på www.fontanamedia.fi eller
mejla: info@fontanamedia.fi eller ring:
09-61261530.

■ En sagobok med recept. Och en kokbok med en saga! Fåret Bärtil har ingen aning om vad ett knytikalaset är. Hur ska han nu kunna fira Isa Gris på Alla grisars dag? När alla bjuder till blir knytikalaset en riktig fest. Eller vad sägs om Rune Bergs mysmat, Hollys kokoskottar eller Älgens äppelgott! Recept av mästarkocken Micke Björklund ingår!

GÖRA SKILLNAD

– HANDBOK FÖR FÖRTROENDEVALDA

Pian Wistbacka (red.)

ISBN 978-951-550-850-8
120 sidor, häftad. Pris 15 e
Köp på www.fontanamedia.fi eller mejla:
info@fontanamedia.fi eller ring:
09 612 615 30.

■ Utkommer i januari! Den nya handboken för de förtroendevalda som väljs in i årets församlingsval är liksom tidigare utgåvor fylld med fakta och inspiration. Ur innehållet: Tre förtroendevalda reflekterar, ABC i kyrkans organisation, den förtroendevaldas uppgifter, en klimatsmart kyrka och kyrkan som etisk röst.

TILLFÄLLIGT UPPHÄNGD I TILLVARON

Göran Ekström

ISBN 978-952-7320-00-6
95 sidor. Pris 18,70 e
Köp på boklund.fi

■ Om tillvarons outgrundlighet som kittlar, leker, skrämmer och förkrossar. Människans väg genom livet, sinnets skiftningar från total närvaro och vardaglig självklarhet till främlingskap och vilshenhet. Från euforiska höjder till jordnära vardagslycka och erotik, från humor och lekfullhet till allvar, ångest och om igen. En livsveckas resa på nittiofem sidor.

**MARIA OCH DEMONEN –
EN VUXEN ANOREKTIKERS DAGBOK**

Maria Holmberg

ISBN 978-952-7320-01-3
192 sidor. Pris 22 e
Köp på boklund.fi

■ Som 39 åring får Maria diagnosen anorexi. Hennes liv har i många år dominerats av träning, bantning och grym ångest. Under den period då sjukdomen är som värst börjar hon skriva dagbok. Skrivandet hjälper henne att stå ut med ångesten och tankarna som plågar henne nästan dagligen. I den här boken får vi följa henne under sjukdomstiden och hennes väg ut ur den.

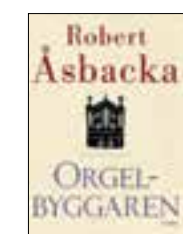

DÄR VI EN GÅNG GÅTT (LÄTLÄST)

Kjell Westö

ISBN 978-951-8976-72-4
110 sidor, limmad ryg. Pris 16,50
Beställ på tfn 040-653 9776 shop.larum.fi
eller boklund.fi

■ Där vi en gång gått handlar om människor i Helsingfors på 1900-talet. När berättelsen börjar är Finland en del av Ryssland. Då kriget börjar är Allu bara en pojke som spelar fotboll. Snart följer han med pappa på uppdrag för de röda. Eccu och Cedi är unga studenter som vill strida på vita sidan. Men kriget är obehagligare än de trott. Peter Sandström har återberättat Kjell Westös roman på lättläst

ORGELBYGGAREN (LÄTLÄST)

Robert Åsbacka

ISBN 978-951-8976-71-7
146 sidor, limmad ryg. Pris 10 e
Beställ på 040-653 9776, shop.larum.fi
eller boklund.fi

■ Johannes Thomassons liv gick i spillror då hans hustru dog. I Orgelbyggaren möter vi honom femton år senare, när han fortfarande kämpar för att komma över sin sorg. Orgelbyggaren handlar om hur man går vidare efter att ha förlorat det viktigaste. Ibland får livet ny mening på oväntade sätt. Bosse Hellsten har återberättat Robert Åsbackas starka roman på lättläst svenska.

NAMN: _____
 ADRESS: _____
 E-POST/MOBILNUMMER _____

Vinsten för kryss 4-2018 är två SFV-biografier. Skicka in lösningarna senast 20.1.2019 till SFV:s redaktion, PB 198, 00121 Helsingfors. Märk kuvertet "Kryss". Du kan också skanna eller fota din lösning och e-posta den på redaktion@sfv.fi.

SUDOKU ENKEL

	8					4	
	1	4	2		6	9	8
		6	3		8	5	
			7	8	1		
6	5				8		1
			6	9	5		
		3	8		7	2	
	5	7	9		3	4	6
	6						3

KRYSSLÖSNING 3-2018

Sammanlagt 79 svar lämnades in. Fru Fortuna gynnade denna gång Viveca Unnéus i Ingå. Vinstböckerna torde vara framme.

HUR DRAR VI VINNAREN I KRYSSET?

1. De svar som kommit per epost skrivs ut, och läggs i en ordnad hög med de svar som kommit brevledes. 2. Antalet inlämnade svar räknas. 3. Summan förs in i ett kalkyblad, som därefter slumpässigt drar ett tal mellan 1 och antalet inlämnade svar. På så sätt har alla lösningar lika stor chans att vinna i lottningen.

SUDOKU EXPERT

		3	9		6	2	
8			7		5		1
9	7		8		3		4
	5						2
				9			
	4						1
7	2		3		8		5
4			1		2		7
		5	4		9	1	

ANAGRAMJAKTEN 4-2018

I de lustiga rubrikerna gömmer sig en rubrikrad i tidningen (alltså inte nödvändigtvis hela rubriken). Antalet bokstäver är det samma, men ordantalet kan variera. Specialtecken som frågetecken eller talstreck finns inte med.

E-posta före 20.1.2019 in det rätta svaret samt på vilken sida rubrikraden finns till redaktion@sfv.fi. Kom även ihåg att skriva din postadress för eventuell vinst. Bland de rätta svaren lottar vi ut en bok i SFV:s biografiserie.

LÅNGÄRMAD DUM VALP GRYN

ÅTERUTSÄND SPARV FRIGAVS

FÖRLADDNINGEN FINGER LER PÖL

VET NYMF OFRÄSCH FRÖS CROHN

VÄXELKREDITS ÄRR MÖRNA

RÄTTA SVAR I ANAGRAMJAKTEN 3-2018:

MAJ EGO RYCKT - SID 28 JAG TYCKER OM

TEOLOG VIVÖR RUIN NU - SID 33 NU GÖR VI REVOLUTION

PRISUTDELARNAS IDE LEDDE TÄTEN - SID 6 TRE ÄLANDSSTIPENDIER UTDELADE

KRAFSANDE SIR TITT - SID 10 TIDSKRIFTEN ASTRA

PLÅT TEKITTEL STÄMDES - SID 20 MED SIKTET STÄLLT PÅ

15 rätta svar skickades in. Lotten gynnade Rose-May Malmberg i Borgå. Vinstboken torde vara framme.

SUDOKU EXPERT LÖSNING

5	1	3	9	4	6	2	7	8
8	6	4	7	2	5	3	9	1
9	7	2	8	1	3	5	4	6
1	5	9	6	8	4	7	2	3
2	3	7	5	9	1	6	8	4
6	4	8	2	3	7	9	1	5
7	2	1	3	6	8	4	5	9
4	9	6	1	5	2	8	3	7
3	8	5	4	7	9	1	6	2

SUDOKU ENKEL LÖSNING

3	8	2	1	5	9	7	4	6
5	1	4	2	7	6	9	8	3
7	9	6	3	4	8	5	1	2
4	3	9	7	8	1	6	2	5
6	7	5	4	3	2	8	9	1
8	2	1	6	9	5	3	7	4
1	4	3	8	6	7	2	5	9
2	5	7	9	1	3	4	6	8
9	6	8	5	2	4	1	3	7

ÖPPEN NOMINERING TILL SFV:S PRIS OCH MEDALJER 2019

Nominera dina kandidater senast 31.12.2018

SÅ HÄR GÖR DU:

Nominera dina kandidater på www.sfv.fi/nominera

På sidan finns en länk till nomineringsformuläret med noggranna instruktioner. På sidan finns också länkar till beskrivningar av prisen och medaljerna, och till en lista på tidigare pris-mottagare (nominera inte i onödan personer som redan fått ett SFV- pris eller en SFV-medalj).

Både föreningar och privatpersoner kan nominera kandidater. Nomineringen skall innehålla formella och icke-formella meriter, behövlig dokumentation och referenser till personer som vid behov kan ge mer information.

Endast elektroniska nomineringar tas emot – har du inte dator eller annars behöver hjälp, vänd dig till en bekant eller till närmaste bibliotek.

Nomineringstiden tar slut 31.12.2018.

Alla SFV:s pris och medaljer delas ut på föreningens vår- och utdelningsfest i april 2019.

